

**PAIMION KAUPUNKI
&
SAUVON KUNTA**

**Lasten ja nuorten
hyvinvointisuunnitelma
vuosille 2019 - 2022**

Sisälllys

JOHDANTO.....	2
1 PAIMIO JA SAUVO LASTEN JA NUORTEN KUNTINA	3
1.1 Lasten varhaiskasvatus- ja esiopetuspalvelut.....	3
1.2 Terveyspalvelut.....	5
1.3. Perhe- ja sosiaalipalvelut	8
1.4 Koulu- ja opiskelumahdollisuudet lapsille ja nuorille	9
1.4.1 Perusopetus ja lukio	9
1.4.2 Kansalaisopisto	10
1.4.3 Musiikkiopisto.....	11
1.4.4 Varsinais-Suomen Kansanopisto	11
1.4.5 Ammattiopisto Livia.....	11
1.4.6 Salon seudun koulutuskuntayhtymä	12
1.5 Oppilas- ja opiskeluhuoltopalvelut	12
1.6 Vapaa-aikapalvelut	14
1.7 Kulttuuripalvelut.....	15
1.8 Kirjastopalvelut.....	16
1.9 Seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö	17
1.10 Yhdistystoiminta	18
1.10.1 MLL Paimion paikallisyhdistys	18
1.10.2 Pelastakaa Lapset ry Paimion osasto	19
1.10.3 MLL:n Lasten ja nuorten kuntoutussäätiö	19
1.11 Nuoret ja päihteet	20
1.12 Ankkuri -toimintamalli	23
2 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN TILA.....	23
3 LASTENSUOJELUN SUUNNITELMA	25
3.1 Lastensuojeluasian vireille tulo	26
3.2 Palvelutarpeen arviointi ja lastensuojelun tarpeen selvittäminen.....	29
3.3 Lastensuojelun asiakkuus ja avohuollon tukitoimet	31
3.4. Lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle	32
3.5 Lastensuojelun kehittäminen	35
4. KUNTASTRATEGIAT	36
5. YHTEISTYÖRYHMÄT	37

JOHDANTO

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman avulla ohjataan, johdetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä kunnassa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma laaditaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi.

Kädessäsi on kolmas versio Paimion ja Sauvon yhteisestä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivitys vuosille 2019 - 2022 on laadittu yhteistyössä moniammatillisesti Paimion kaupungin sosiaalipalveluiden johdolla. Ohjelma käsitellään Paimion kaupungin ja Sauvon kunnan hallintokunnissa, nuorisovaltuustossa ja lopuksi hyvinvointisuunnitelma hyväksytään Paimion kaupunginvaltuustossa ja Sauvon kunnanvaltuustossa.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinta on ollut 1.8.2014 alkaen kunnan lakisääteinen velvollisuus. Lastensuojelulain 12 § mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Suunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

- 1) lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
- 2) lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista;
- 3) lastensuojelun tarpeesta kunnassa;
- 4) lastensuojeluun varattavista voimavaroista;
- 5) lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä;
- 6) yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
- 7) suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Lisäksi oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin on kirjattu, että lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kirjattava, miten kunnan alueella sijaitsevissa oppilaitoksissa opiskeluhoito toteutuu.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tärkeä strateginen asiakirja kunnassa. Siinä määritellään painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet, joilla kunnan lasten ja nuorten hyvää, tasapainoista ja tasavertaista elämää halutaan tukea. Niin Paimiossa kuin Sauvossa lasten ja nuorten pahoinvointi näkyy arkielämän ympäristöissä: kotona, päivähoitossa, koulussa, harrastuksissa sekä terveyskeskuksessa ja sosiaalitoimistossa. Paimiossa lasten ja nuorten pahoinvointi nostettiin esille myös valtuustoaloitteessa, johon tämä asiakirja osaltaan vastaa. Mitä Paimiossa ja Sauvossa teemme, jotta saamme tuettua lapsiamme ja nuoriamme elämässä eteenpäin yhteiskunnan jäseninä? Miten rohkaistumme ammattilaisina ja kuntalaisina puuttumaan lasta ja nuorta koskeviin asioihin riittävän ajoissa? Miten jokainen voi kantaa vastuuta lähellä olevasta lapsesta tai nuoresta? Olennaista on myös arvioida toimenpiteiden ja toimintatapojen onnistumisia ja epäonnistumisia, jotta opimme kehittämään parempia palveluita kuntamme tärkeille jäsenille.

Lapsissa ja nuorissa on tulevaisuutemme. Pidetään heistä huolta!

1 PAIMIO JA SAUVO LASTEN JA NUORTEN KUNTINA

1.1. Lasten ja nuorten määrän kehitys

Paimion ja Sauvon lasten ja nuorten ikärakenne on vuoden 2018 lopussa ollut seuraava:

Ikäluokka	Paimio	Sauvo
0 – 6 v.	953	181
7 – 12 v.	860	221
13 – 15 v.	407	117
16 – 18 v.	347	99
19 – 24 v.	469	99
25 - 28 v	373	78
Yhteensä	3409	795

Paimiossa lasten ja nuorten määrä on ollut kasvava. Paimiossa tulee esille erityisesti muuttoliikkeen vaikutus. Vuoden aikana laskettuja aikoja/syntyneitä on vähemmän kuin alle yksivuotiaita lapsia. Väestöennusteiden mukaan lasten ja nuorten määrä on Paimiossa maltillisesti kasvava ja Sauvossa lievästi laskeva:

Ikäluokka	Paimio			Sauvo		
	2020	2025	2030	2020	2025	2030
0 – 4 v.	674	662	644	133	133	131
5 – 9 v.	619	726	716	142	137	137
10 – 14 v.	699	735	713	168	143	138
15 – 19 v.	600	639	661	157	151	128
20 – 24 v.	381	371	394	68	72	71
25 – 28 v	375	452	440	79	90	90
Yhteensä	3 348	3 543	3 532	747	718	688

Ikärakenne- ennuste 9.3.2017

Lähde: www.sotkanet.fi 24.9.2019

1.1 Lasten varhaiskasvatus- ja esiopetuspalvelut

Varhaiskasvatuksen toiminta-ajatuksena on järjestää alle kouluikäisten lasten perheiden tarpeet huomioivaa korkeatasoista varhaiskasvatusta ja esiopetusta. Varhaiskasvatus on kotien tukena näiden kasvatustehtävässä sekä yhdessä kotien kanssa edistää lapsen tasapainoista kehitystä ja

oppimisedellytyksiä. Perusopetuslain mukainen esiopetus toteutetaan Paimiossa päiväkodeissa ja Sauvossa koulun yhteydessä toimivassa varhaiskasvatuksen esiopetusyksikössä.

Päiväkoti tarjoaa lapsille toiminta- ja oppimisympäristön, jossa heillä on mahdollisuus vertaisryhmässä leikkiä ja liikkua sekä tutkia ja pohtia heitä kiinnostavia asioita. Lasten elämysmaailma ja kulttuuri ovat keskeisellä sijalla päiväkotien toiminnassa. Oman oppimisympäristön lisäksi tutustutaan ympäröivään luontoon, yhteiskuntaan, kotiseutuun ja kulttuuriin sekä saadaan kokemuksia vieraista kulttuureista. Koulutettu henkilökunta luo edellytykset lasten toiminnalle ja oppimiselle sekä tukee lasten yksilöllistä kasvua ja kehitystä yhdessä vanhempien kanssa. Päiväkodeissa toteutetaan toimintaa Paimion kaupungin ja Sauvon kunnan varhaiskasvatussuunnitelmien mukaisesti.

Esiopetukseen molemmissa kunnissa on tehty valtakunnallisiin esiopetussuunnitelman perusteisiin pohjautuvat esiopetuksen opetussuunnitelmat. Lapsen vanhempien kanssa käydään keskustelu lapsen kasvun ja kehityksen tukemisesta. Esiopetuksen ja koulun nivelvaiheyhteistyötä tehdään säännöllisesti lapsi- ja oppilasryhmien tasolla sekä esi- ja alkuopettajien välillä.

Paimiossa on kuusi kunnallista ja neljä yksityistä päiväkotia. Tapiolan päiväkodissa järjestetään vuorohoitoa vuorotyössä olevien huoltajien lapsille. Sauvossa on yksi kunnallinen päiväkotikoti, jossa on kolme 1-5 v. kokopäiväryhmä sekä Lastentalo, jossa on kolme esiopetusryhmää.

Perhepäivähoito tarjoaa lapselle vaihtelevan ja monipuolisen kodinomaisen ympäristön, jossa hänellä on mahdollisuus toimia pienessä ryhmässä. Lapsen hoitajana toimii pääsääntöisesti vain yksi aikuinen, josta poikkeuksen muodostaa ryhmäperhepäivähoito. Tässä hoitomuodossa hoitajia on yhtä aikaa 2 – 3. Pienen hoitoryhmän ansiosta perhepäivähoidossa on hyvät mahdollisuudet oppia tuntemaan hoitolapset hyvin. Lapsen tunteminen luo turvallisuutta ja antaa tilaa lapsen kehittyä ja kasvaa omaksi persoonaksi. Perushoidon, ohjatun toiminnan ja vapaan leikin osuudet vaihtelevat sen mukaan, minkä ikäisiä lapsia ryhmässä on. Pienessä, eri ikäisistä lapsista koostuvassa ryhmässä painottuvat yksilöllisyys ja päiväjärjestyksen joustavuus. Ryhmäperhepäivähoidon isommassa ryhmässä korostuvat em. taitojen lisäksi myös lapsen sosiaaliset taidot. Perhepäivähoidossa sekä ryhmäperhepäivähoidossa toteutetaan toimintaa Paimion kaupungin ja Sauvon kunnan varhaiskasvatussuunnitelmien mukaisesti.

Molemmissa kunnissa työskentelee omassa kodissa toimivia perhepäivähoitajia. Paimiossa on yksi yksityinen ryhmäperhepäivähoitoyksikkö. Kaupungin järjestämänä ryhmäperhepäivähoitoa toteutetaan vain perhepäivähoidon varahoitona yhdessä ryhmässä. Sauvossa on kaksi ryhmäperhepäivähoitoyksikköä, jotka toimivat vuorohoitoa tarjoavina yksiköinä.

Varhaiserityiskasvatuksen tehtävänä on lasten kehitykseen liittyvien tuen tarpeiden mahdollisimman varhainen toteaminen ja sopivan tuen, opetuksen ja kuntoutuksen turvaaminen. Paimion sekä Sauvon varhaiskasvatuspalveluissa toteutetaan kasvun ja oppimisen kolmiportaisen tuen mallia sekä esiopetuksessa että sitä nuorempien lasten varhaiskasvatuksessa. Tukitoimet etenevät yleisen ja tehostetun tuen kautta erityiseen tukeen.

Kaikilla lapsilla on oikeus saada yleistä tukea tarvittaessa. Huoltajien kanssa tehdään varhaiskasvatus- tai esiopetuksen suunnitelma. Kun yleinen tuki ei riitä, tehdään lapselle pedagoginen arvio, minkä pohjalta huoltajien ja tarvittaessa kuntouttajien ja/tai sosiaalityön kanssa tehdään tehostetun tuen oppimissuunnitelma. Jos tehostettu tukikaan ei riitä, tehdään lapselle

pedagoginen selvitys. Monialainen asiantuntijaryhmä esittää sen pohjalta erityisen tuen aloittamista. Päätöksen erityisestä tuesta tekee sivistysjohtaja. Pedagogisen selvityksen pohjalta tehdään yhdessä huoltajien ja kuntouttajien kanssa erityisen tuen oppimissuunnitelma. Esiopetuksessa se on henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (Hojks). Oppimissuunnitelmissa on oleellista tunnistaa lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet. Lapsen tuen suunnittelu tapahtuu yhteistyössä huoltajien kanssa.

Paimiossa toimii yksi integroitu erityisryhmä. Erityistä tukea tarvitsevia lapsia on myös tavallisissa päiväkotiryhmissä. Paimion kaupungin varhaiskasvatuspalveluissa toimii kaksi konsultoivaa varhaiskasvatuksen erityisopettajaa sekä kahdeksan varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajaa eri päiväkodeissa. Sauvon kunnassa toimii yksi konsultoiva varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Konsultoivat erityisopettajat ohjaavat varhaiskasvatuksen henkilökuntaa tukeen liittyvissä asioissa. He kartoittavat tukitoimien tarvetta ja tekevät yhteistyötä huoltajien ja eri verkostojen kanssa. Jokelan päiväkodin integroidussa erityisryhmässä työskentelee varhaiskasvatuksen erityisopettaja yhdessä muun kasvatushenkilöstön kanssa.

Paimiossa on käytössä varhaiskasvatuksen palveluseteli, joka käy yksityisissä päiväkodeissa ja ryhmäperhepäivähoidossa. Sauvossa maksetaan lakisääteisen yksityisen hoidon tuen lisäksi kuntalisää perheille, joiden lapset ovat yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Paimiossa yksityisen hoidon kuntalisä on käytössä yksityisessä kotona tapahtuvassa perhepäivähoidossa.

Paimio ja Sauvo ovat mukana Turun seudun sopimuksessa varhaiskasvatuksen seudullisesta yhteistoiminnasta. Tämä on kuntien välinen sopimus varhaiskasvatuksen järjestämiseksi muussa kuin lapsen kotikunnassa. Sopimuksen perusteella sopijaosapuolet voivat ostaa tai myydä varhaiskasvatuspalveluja toisiltaan noudattaen kussakin kunnassa tehtyjä päätöksiä ja varhaiskasvatuslinjauksia.

Lisätietoja: www.paimio.fi ja www.sauvo.fi

1.2 Terveyspalvelut

Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymä tuottaa sairaanhoidollisia palveluita sekä palveluita, joilla tuetaan lapsen ja nuoren kokonaisvaltaista kehitystä ja sen arviointia. Lisäksi otetaan huomioon vanhemmuuden tukeminen perheessä.

Lääkärien ja hoitajien vastaanotto tarjoaa palveluita kaikenikäisille. Oma terveysasema on ensisijainen hoitopaikka kaikissa sairastumistapauksissa arkipäivisin päiväaikaan. Hoidon tarve ja kiireellisyys arvioidaan, kun asiakas ottaa yhteyttä terveysasemalle ja tarvittaessa varataan aika lääkärin tai hoitajan vastaanotolle. Kiireellisissä tapauksissa hoito annetaan samana päivänä. Paimion pääterveysasemalla on päivystys maanantaisin klo 8.00 - 18.00, muina arkipäivinä klo 8.00-16.00. Kiireellistä hoitoa tarvitsevat potilaat hoidetaan Paimion terveysaseman ollessa suljettuna hoidon tarpeen arvioinnin jälkeen Turun alueen yhteispäivystyksessä, Savitehtaankatu 1, Turku.

Perhesuunnitteluneuvolan tavoitteena on seksuaaliterveyden ylläpitäminen ja edistäminen. Se tarjoaa tukea ja neuvoa ehkäisyyn liittyvissä asioissa (mm. ehkäisyn aloitus ja seuranta).

Perhesuunnitteluneuvolan terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotot toimivat ajanvarauksella. Lääkärin vastaanotolle ajat varataan terveydenhoitajan kautta.

Äitiysneuvolan tavoitteena on seurata lapsen ja äidin hyvinvointia raskauden aikana sekä tunnistaa mahdollisia häiriöitä raskaudessa ja lapsen kehityksessä. Äidin ja lapsen hyvinvoinnin seurantaan osallistuvat lääkäri ja terveydenhoitaja. Lapsen syntymän jälkeen tehdään vastasyntyneen kotiin yksi kotikäynti ennen kuin lapsi siirtyy lastenneuvolan piiriin. Vanhemmuuden tukeminen alkaa jo äitiysneuvolassa sekä yksilöllisten neuvolakäyntien että perhevalmennuksen yhteydessä. Perhevalmennus sisältää äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajan, fysioterapeutin sekä psykologin antamaa ohjausta. Äitiysneuvolan terveydenhoitajalla on päivittäiset puhelinajat, jolloin terveydenhoitaja on tavoitettavissa puhelimitse.

Lastenneuvolan tavoitteena on tukea lapsen normaalia kehitystä ja tunnistaa poikkeamia siinä, ennaltaehkäistä lasten psyykkisiä häiriöitä sekä tukea vanhemmuutta ja antaa vanhemmille tietoa lasten kasvusta ja kasvatuksesta. Lapsi käy neuvolassa yksilöllisen suunnitelman mukaisesti, jossa on otettu huomioon yleiset suositukset ja lapsen ja perheen yksilölliset tarpeet. Lastenneuvolan terveydenhoitaja ja psykologi ovat järjestäneet perhekoulua vanhemmille, jotka kokevat lapsensa kasvattamisessa erityisiä haasteita. Perhekoulussa on käyty läpi erilaisia keinoja ja jaettu vinkkejä arjen, sääntöjen ja rutiinien hallintaan. Perhekouluun on osallistunut kerrallaan 4-6 perhettä ja siihen on kuulunut 6 tapaamiskertaa.

Lastenneuvolassa tehdään tiivistä yhteistyötä lapsiperheiden kotipalvelun perhetyöntekijän kanssa. Yhteistyötä tehdään myöskin MLL:n, seurakunnan ja kunnan sosiaalipuolen kanssa, m. ensisynnyttäjien ryhmätoiminnan muodossa. Lastenneuvolasta ohjataan perheitä tarvittaessa hakemaan apua myöskin perheneuvolasta.

Kouluterveydenhuolto on maksutonta perusterveydenhuollon järjestämää ennaltaehkäisevää palvelua, jota on saatavilla pääsääntöisesti koulupäivien aikana koululta tai sen välittömästä läheisyydestä. Kouluterveydenhuollon työtä ohjaa terveydenhuollon lainsäädäntö. Kouluterveydenhuollon tavoitteena on kouluyhteisön hyvinvoinnin ja oppilaiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun ja kehityksen tukeminen yhteistyössä oppilaiden, opiskeluhuollon muun henkilöstön, opettajien ja vanhempien kanssa. Kouluterveydenhuoltoon kuuluvat vuosittaiset terveystarkastukset, joista 1., 5. ja 8. luokan terveystarkastukset ovat laajoja. Terveydenhoitajan ja lääkärin tehtävät voivat liittyä koulu- ja opiskeluyhteisöön, yksittäiseen oppilaaseen ja opiskelijaan tai moniammatilliseen yhteistyöhön koulussa ja oppilaitoksessa tai laajemmin kunnassa ja palvelujärjestelmässä.

Opiskeluterveydenhuolto on osa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaista opiskeluhuoltoa sekä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) mukaista opiskelijahuoltoa. Opiskeluterveydenhuoltoa säätelevät ensisijaisesti terveydenhuoltolaki (1326/2010) ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (338/2011). Keskeinen toimintaa ohjaava periaate on opiskelijoiden osallisuus. Opiskelijalla on mahdollisuus osallistua itseään koskevaan terveyden edistämisen ja hoidon päätöksentekoon. Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu muun muassa opiskelijoiden terveyden ja opiskelukyvyn seuranta ja edistäminen. Ensimmäisen opiskeluvuoden aikana on terveydenhoitajan tekemä

terveystarkastus ja ensimmäisenä tai toisena vuonna lääkärintarkastus. Terveystarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti opiskelijan terveyden ja hyvinvoinnin osa-alueita sekä ohjataan yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Opiskelijan terveydentilaa arvioidaan erityisesti opinnoissa selviytymisen sekä ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien alaan liittyvien terveydellisten vaatimusten ja riskien näkökulmasta. Lisäksi kutsuntaikäisille tehdään terveystarkastus.

Fysioterapeutit tekevät arvioita sekä tarjoavat hoitoa ja ohjausta lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon piirissä oleville lapsille ja nuorille, joilla on fyysisen ja motorisen kehityksen häiriöitä tai rajoituksia. Fysioterapeutit ohjaavat asiakkaita myös erilaisissa apuvälinehankinnoissa.

Toimintaterapeutti voi tarvittaessa arvioida lasta, jos lapsella on vaikeuksia selviytyä arjen toiminnoista ja taustalla epäillään olevan puutetta esim. toiminnanohjauksen, motoriiikan tai hahmottamisen alueilla. Arvion pohjalta suunnitellaan mahdollinen toimintaterapiajakso.

Puheterapian tavoitteena on tarjota kokonaisvaltaista hoitoa ja ohjausta erilaisissa lapsen kielellisen osa-alueen häiriöissä, kuten esim. kielen- ja puheenkehityksen viivästyminen, puheilmaisun epäselvyys, änkytys. Puheterapia toteutuu tiiviissä yhteistyössä lapsen vanhempien ja muiden lapsen kehityksen seurantaan ja tukemiseen osallistuvien työntekijöiden kanssa.

Psykologi osallistuu lastenneuvolan toimintaan pääasiassa tehden lasten yksilötutkimuksia ja kehitysarvioita, kun lapsella on vaikeutta jollakin tietyllä osa-alueella tai epäillään häiriöitä lapsen normaalissa kehityksessä. Psykologi tarjoaa myös kasvatuksellista tukea ja ohjausta vanhemmille sekä keskustelukäyntejä kaikenikäisille.

Avopediatri työskentelee kuntayhtymän alueella yhden päivän viikossa. Avopediatria on erikoissairaanhoidosta jalkautuvan lastenlääkärin toimintaa perusterveydenhuollossa ja siinä toimitaan perustason ja erikoissairaanhoidon välimaastossa. Tarkoituksena on tuoda erikoissairaanhoidon osaamista perustasolle paikallisesti. Avopediatri työskentelee moniammatillisesti yhteistyössä lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon kanssa. Yhtenä päivänä kuukaudessa lastenlääkärin työparina vastaanotolla toimii lastenpsykiatrialta jalkautunut psykiatrinen sairaanhoitaja.

Lastenneuvolatyöryhmä on moniammatillinen työryhmä, jossa konsultoidaan ja keskustellaan lasten ja perheiden seurannan, tuen ja tutkimusten mahdollisimman tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä. Ryhmässä käsitellään asiakasperheiden tapaamisissa esiin tulleita pulmia, mahdollisuuksia tuen ja avun järjestämiseen sekä suunnitellaan lapsen tarvitsemia jatkotutkimuksia. Lastenneuvolatyöryhmään kuuluvat lastenneuvolan terveydenhoitajat, lääkärit, neuvolapsykologi, esiopetuksen psykologit, puheterapeutti, toimintaterapeutti, fysioterapeutti ja avopediatri. Ryhmä kokoontuu noin kerran kuukaudessa.

Suun terveydenhuollon painopiste lapsilla ja nuorilla on ennalta ehkäisevässä hoidossa. Säännöllisillä tarkastuksilla, neuvonnalla ja ennalta ehkäisevillä toimenpiteillä pyritään välttämään korjaavan hoidon tarve. Lapsi kutsutaan ensimmäisen kerran suuhygienistin vastaanotolle 2-vuotiaana. Lapset ja nuoret kutsutaan suun terveystarkastukseen hammaslääkärille 1., 5. ja 8.luokalla. Muina ikävuosina tarkastuksen tekee suuhygienisti yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaan. Oikomishoitoa tehdään niille, joiden purentavirhe sitä vaatii (purentavirheen vaikeusaste arvioidaan 10-portaisen taulukon mukaan).

Lisätietoja: www.paimionsauvonterveyskeskus.fi

1.3. Perhe- ja sosiaalipalvelut

Paimion ja Sauvon perhe- ja sosiaalipalveluilla tuetaan yksilöitä ja perheitä eri elämänvaiheissa ja – tilanteissa. Perhe- ja sosiaalipalveluista vastaavat Paimiossa johtava sosiaalityöntekijä, neljä sosiaalityöntekijää, sosiaaliohjaaja, kolme perheohjaajaa ja lapsiperheiden kotipalvelutyöntekijä. Sauvossa perhe- ja sosiaalipalveluista vastaavat sosiaalityöntekijä, sosiaaliohjaaja ja perhetyöntekijä.

Perhe- ja sosiaalipalveluiden tarkoituksena on edistää ja ylläpitää aikuisten, lasten ja perheiden hyvinvointia, sosiaalista turvallisuutta sekä osallisuutta. Perhe- ja sosiaalipalveluiden tavoitteena on vahvistaa yksilöiden ja perheiden omia toimintaedellytyksiä, elämänhallintaa sekä antaa tukea vaikeissa elämäntilanteissa. Lisäksi tavoitteena on tukea, rohkaista ja motivoida löytämään yhdessä ratkaisuja yksilöiden ja perheiden moninaisiin elämäntilanteisiin ja olosuhteisiin, tehdä yhteistyötä muiden tahojen kanssa sekä toimia asiantuntijoina ja vaikuttajina kunnan syrjäytymisvaarassa olevien asukkaiden elinolojen ja osallisuuden edistämiseksi.

Perhe- ja sosiaalipalveluiden työntekijät huolehtivat, että kunnan asukkaiden saatavissa on sosiaalihuollon neuvontaa ja ohjausta. Perhe- ja sosiaalipalveluja järjestetään työntekijöiden arvioinnin perusteella.

- 1) tueksi jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen;
- 2) asumiseen liittyvään tuen tarpeeseen;
- 3) taloudellisen tuen tarpeeseen;
- 4) sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi;
- 5) lähisuhde- ja perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta ja kaltoinkohtelusta aiheutuvaan tuen tarpeeseen;
- 6) äkillisiin kriisitilanteisiin liittyvään tuen tarpeeseen;
- 7) lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi;
- 8) päihteiden ongelmakäytöstä, mielenterveysongelmasta sekä muusta sairaudesta, vammasta tai ikääntymisestä aiheutuvaan tuen tarpeeseen;
- 9) muuhun fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen tai kognitiiviseen toimintakykyyn liittyvään tuen tarpeeseen;
- 10) tuen tarpeessa olevien henkilöiden omaisten ja läheisten tukemiseksi.

Tuen tarpeita vastaavat sosiaalipalvelut perustuvat aina asiakkaiden asiassa tehtävään palvelutarpeen arviointiin. Sosiaalipalveluina huolehditaan myös kehitysvammaisten erityishuollosta ja vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista sekä tukitoimista, taloudellisen tuen antamisesta, lasten huoltajuuteen, tapaamisjärjestelyihin ja elatusturvaan liittyvistä asioista sekä lastensuojelusta.

Perhe- ja sosiaalipalveluiden mahdollisia käytännön toimenpiteitä ja tukitoimia ovat mm. sosiaalityö, sosiaaliohjaus, perhetyö, kotipalvelu, tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta. Muita käytännön toimenpiteitä voivat olla taloudellinen tukeminen, loma- ja virkistystoiminta sekä lasten

tilapäinen tai pidempiaikainen sijoittaminen kodin ulkopuolelle. Kiireellisiin lastensuojelutapauksiin ja perhekriisitilanteisiin puututaan välittömästi.

Perhetyön osuus

Kaarinan perheneuvolan palvelut ovat paimiolaisten ja sauvolaisten perheiden käytettävissä. Perheneuvolasta saa tukea lasten ja nuorten kasvuun ja kehitykseen sekä perheen ihmissuhteisiin liittyvissä ongelmissa. Tapaamiset on mahdollista järjestää Paimiossa ja Sauvossa.

Lisätietoja: www.paimio.fi, www.sauvo.fi

1.4 Koulu- ja opiskelumahdollisuudet lapsille ja nuorille

1.4.1 Perusopetus ja lukio

Paimion kaupungin koulupalveluihin kuuluu neljä perusopetuksen koulua ja yksi lukio. Perusopetuksen kouluista kolme on vuosiluokkien 1-6 kouluja, joista yhdessä annetaan myös luokkamuuotoista vaativan erityisen tuen opetusta vuosiluokilla 1-9. Yksi Paimion neljästä peruskoulusta (Vistan koulu) on vuosiluokkien 1-9 yhtenäiskoulu. Sauvon kunnassa on yksi perusopetuksen vuosiluokkien 1-9 yhtenäiskoulu.

Koulujen toiminnan perustana ovat lautakuntien hyväksymät opetussuunnitelmat, jotka on laadittu valtakunnallisten opetussuunnitelmaperusteiden mukaisesti. Paimion ja Sauvon opetussuunnitelmat ja perusopetuksessa noudatettava tuntijako ovat pääasiassa yhtenevät. Kunnat tekevät myös yhteistyötä erilaisissa alueellisissa hankkeissa sekä ovat mukana Turun Seudun Opetustoimen foorumin (TSO) toiminnassa sekä seudullisissakin hankkeissa.

Erityistä tukea annetaan Paimiossa kaikissa kouluissa laaja-alaisena yleisopetuksessa ja luokkamuuotoisena Vistan koulun ja Jokelan koulun pienluokissa sekä Hanhijoen koulun vaativan erityisen tuen pienluokissa. Sauvon koulukeskuksessa erityistä tukea annetaan sekä laaja-alaisena erityisopetuksena yleisopetuksessa että luokkamuuotoisena pienluokissa. Koulussa toimii syksystä 2019 alkaen kaksi erityisen tuen pienryhmää.

Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada tukea silloin, kun opiskelu jostain syystä yleisopetuksessa vaikeutuu. Ensisijaisesti oppilasta tuetaan hänen kotiluokassaan luokan- tai aineenopettajan antamalla yleisellä tuella, kuten tukiopetuksella, joustavalla ryhmien muodostamisella, istumajärjestyksellä, jne.. Ellei yleinen tuki riitä, lisätään tukea tehostetuksi tueksi, jolloin oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma. Tarvittaessa oppilas saa myös pääsääntöisesti erityisopettajan antamaa tukea osa-aikaisena pienryhmäopetuksena koulupäivän aikana. Elleivät nämä tukikeinot riitä, oppimissuunnitelmassa voidaan määritellä yksittäisiin oppiaineisiin opiskelun erityiset painoalueet. Tavoitteena on auttaa oppilasta ottamaan haltuun opinnoissa etenemisen kannalta välttämättömät sisällöt. Jos nämä tukitoimet eivät riitä, neuvottelevat oppilaan huoltajat, opettaja ja muu oppilashuollon henkilöstö oppilaan siirtämisestä erityisen tuen piiriin. Päädettyäessä oppilaan siirtämisestä erityisen tuen piiriin voidaan myös yksittäisiä oppiaineita yksilöllistää. Erityisen tuen oppilas voi jatkaa opiskeluaan yleisopetuksen ryhmässä ja saada tukea opiskeluun erityisopettajilta, tai hän siirtyy opiskelemaan pienryhmään. Jokaiselle erityistä tukea saavalle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä

koskeva opetussuunnitelma HOJKS, jotta oppilas voi edetä opiskelussaan mahdollisimman hyvin omien oppimisedellytystensä mukaisesti.

Paimion lukio on noin 230 opiskelijan yleislukio. Opiskelijat tulevat pääasiassa Paimiosta sekä Sauvosta. Lukion vahvuuksiin kuuluu monipuolinen kurssitarjonta, jonka avulla opiskelija voi valita erilaisia painotuksia opinto-ohjelmaansa. Paimion lukion kautta on mahdollista suorittaa kaksoistutkinto yhteistyössä Salon Seudun Ammattiopiston tai Ammattiopisto Livian kanssa. Lukion opiskelija voi suorittaa informaatioteknologian kursseja Turun avoimessa yliopistossa. Musiikissa ja kuvaamataidossa on monipuolinen kurssitarjonta ja lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa useissa aineissa. Jääkiekkoilijoille on järjestetty valmennusta aamujääryhmässä TPS:n kiekkoakatemian opein. Lukion opetusta monipuolistaa myös Turun seudun lukiodien yhteinen verkkokurssitarjonta.

Lisätietoja: <http://www.paimio.fi/lukio>

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa toteutetaan Paimiossa siten, että kaikkien alakoulujen yhteydessä on iltapäiväkerho ja Perhetalo Hattarassa toimii Paimion MLL:n järjestämä aamukerho. Kaikkien koulujen oppilailla on mahdollisuus hakea paikkaa sekä aamu- että iltapäivätoimintaan ap-
ip-toimintasuunnitelman periaatteiden mukaisesti. Sauvossa järjestetään koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa koulukeskuksessa. Aamupäivätoiminta käynnistyi uutena palvelumuotona syksyllä 2019.

Syksyllä 2018 koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnassa oli Paimiossa mukana 149 oppilasta, joista aamutoiminnassa 24 ja iltapäivätoiminnassa 125. Sauvossa koululaisten iltapäivätoiminnassa oli syksyllä 2018 mukana 26 ensimmäisen ja toisen vuosiluokan oppilasta.

Toiminnan tavoitteena on tukea lapsen terveyttä ja kokonaisvaltaista kehitystä. Lisäksi tarkoituksena on ennaltaehkäistä riskitekijöitä, jotka liittyvät lapsen valvomattomaan ajankäyttöön ja yksinoloon. Toiminta edistää osaltaan myös yhteiskunnallista tasa-arvoa ja ehkäisee syrjäytymistä.

Lisätietoja: www.paimio.fi ja www.sauvo.fi

1.4.2 Kansalaisopisto

Paimion opisto on Paimion kaupungin ylläpitämä kansalaisopisto, jonka toimialueena ovat Paimion kaupunki ja Sauvon kunta. Opisto toimii elinikäisen oppimisen periaatteella tarjoten alueensa asukkaille lähipalveluna kykyä ja halua oppimiseen, itsensä kehittämiseen sekä vireytensä ylläpitämiseen. Opisto järjestää kuvataiteen opetusta kaikille kuvallisesta ilmaisusta kiinnostuneille 6–15 -vuotiaille lapsille ja nuorille. Opiston kurssitarjontaa suunnataan erityisesti tulevana vuosina lasten ja nuorten haluun saada uusia oppimiskokemuksia ja sen kautta löytää myönteinen asenne koulutukseen.

Paimion opisto pyrkii vastaamaan niin perinteisiin kuin tulevaisuuden tuomiin kansalaistaitoihin harmonisesti ja tasapuolisesti ja vastaa siitä, että jokaisella kuntalaisella olisi samantaiset mahdollisuudet riippumatta iästä, varallisuudesta tai asemasta saada opetusta omalla paikkakunnallaan.

Lisätietoja: www.paimio.fi

1.4.3 Musiikkiopisto

Paimion kaupunki ylläpitää Paimion musiikkiopistoa, jossa annetaan taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin perustuvaa musiikin opetusta. Paimion musiikkiopisto palvelee pääasiassa paimiolaisia ja sauvolaisia lapsia ja nuoria. Musiikkiopisto sijaitsee Paimiossa samassa rakennuksessa kuin Paimion lukio.

Opetus on opetussuunnitelman mukaista, tavoitteellista yksilö- ja ryhmäopetusta soitinkohtaisesti sekä tukiaineiden opetusta ryhmissä. Tavoitteena on antaa valmiuksia ensisijaisesti luovaan ja monipuoliseen, elinikäisen musiikin harrastamiseen ja esittämiseen sekä lisäksi mahdollisuuden pyrkiä alan ammatillisiin opintoihin. Opetusta annetaan pianon, viulun, sellon, huilun, nokkahuilun, klarinetin, saksofonin, kitaran ja harmonikan soitossa sekä yksinlaulussa. Opetusta annetaan myös musiikin teoriassa ja historiassa (musiikin perusteet) sekä yhteissoitossa.

Musiikkiopistossa on myös kuoro ja musiikkileikkikoulu. Kuorossa voi harjoittaa soitto-opintoja tukevaa laulutaitoa yhdessä toisten kanssa ryhmässä. Kuoroon voivat osallistua myös musiikkiopiston ulkopuoliset lapset ja nuoret. Musiikkileikkikoulu on tarkoitettu kaikille alle kouluikäisille lapsille ja se tarjoaa lapselle mahdollisuuden iloita musiikista sekä tutustua sen eri osa-alueisiin laulaen, kuunnellen, leikkien ja soittaen niin rytmi- ja muskarisoittimia kuin 5-kielistä kannelta. Musiikkileikkikoulu on musiikin varhaiskasvatusta, joka tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä sekä herättää lapsissa myönteinen asenne musiikkia kohtaan ja antaa virikkeitä jatkuvan musiikin harrastuksen syntymiseen. Musiikkileikkikouluryhmiä järjestetään sekä Paimiossa että Sauvossa.

Lisätietoja: www.paimio.fi

1.4.4 Varsinais-Suomen Kansanopisto

Varsinais-Suomen Kansanopisto (VSKO) on sitoutumaton, yksityisen säätiön ylläpitämä aikuisoppilaitos, joka sijaitsee kaupungin keskustassa. Kansanopiston opintolinjat ovat valmentavaa ja jatko-opintoihin tähtäävää koulutusta taiteen eri aloilta. Lukuvuoden pituisten linjojen lisäksi opistolla järjestetään eriaiheisia lyhytkursseja. Arvot perustuvat humanismiin, ekologisuuteen ja kansainvälisyyteen. Opiston ylläpitäjä on maakunnallisista järjestöistä koostuva Varsinais-Suomen Aikuiskoulutussäätiö. Kansanopisto tekee yhteistyötä Paimion kaupungin vapaa-aikapalveluiden kanssa.

Lisätietoja: <http://vsko.esy.es/>

1.4.5 Ammattiopisto Livia

Peimarin koulutuskuntayhtymän Ammattiopisto Liviassa järjestetään koulutusta peruskoulunsa päättäneille, ylioppilastutkinnon suorittaneille ja aikuisille. Perustutkintoon tähtäävien opintojen

lisäksi järjestetään syventävää koulutusta ja kursseja. Koulutuskuntayhtymän jäsenkuntia ovat Kaarina, Paimio ja Parainen.

Ammattiopisto Livian Paimion ja Piikkiön (Tuorla) toimipaikoissa koulutetaan ammattitaitoisia osaajia seuraaville aloille: eläinala, metsätalous, maatalous, puutarhatalous sekä luonto- ja ympäristöala. Kaarinassa sijaitsevassa toimipaikassa järjestetään lisäksi sosiaali- ja terveysalan koulutusta ja Paraisten yksikössä kalatalous-, luonto- ja ympäristöalan koulutusta. Paimion toimipiste sijaitsee Taatilassa noin 8 km päässä kaupungin keskustasta.

Lisätietoja: www.livia.fi

1.4.6 Salon seudun koulutuskuntayhtymä

Salon seudun koulutuskuntayhtymä ylläpitää Salon seudun ammattiopistoa. Salon seudun koulutuskuntayhtymän jäsenkuntia ovat Kemiönsaari, Koski Tl, Paimio, Salo, Sauvo ja Somero. Kuntayhtymän koulutustoiminta järjestetään Salossa. Ammattiopistolla ei ole toimipisteitä Paimiossa eikä Sauvossa.

Lisätietoja: www.sskky.fi

1.5 Oppilas- ja opiskeluhuoltopalvelut

Oppilashuolto järjestetään monialaisena yhteistyönä opetus-, sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa ottaen huomioon oppilaan ikä ja edellytykset. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös muiden toimijoiden kanssa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013, voimaan 1.8.2014) säättää perusopetuslaissa säädetyssä opetuksessa (= esiopetus ja perusopetus) sekä lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetussa koulutuksessa olevan opiskelijan oikeudesta opiskeluhuoltoon.

YHTEISÖLLINEN OPPILAS- JA OPISKELIJAHUOLTO

Yhteisöllisellä oppilashuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä ympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä oppilashuoltoa toteuttavat kaikki yksikön toimijat. Kaikkien esiopetuksessa olevien lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa työskentelevien sekä oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden on tehtävissään edistettävä lasten, nuorten ja toimintaympäristön hyvinvointia sekä kotien, esiopetusyksiköiden ja oppilaitoksen välistä yhteistyötä.

Jokaisessa yksikössä toimii **yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä**, jonka tavoitteena on ohjata edistämään yhteisöllistä hyvinvointia ja laajasti tarkastellen yksikön toimintakulttuuria. Yhteisöllistä oppilashuoltotyötä tehdään yleisellä ja yhteisellä tasolla. Tällöin työ kohdistuu esimerkiksi esi- ja perusopetusryhmään, ikäluokkaan, kouluyhteisöön tai oppimisympäristöön. Asioita käsitellään moniammatillisesti ilmiötasolla, ei yksittäisen oppilaan tasolla tai näkökulmasta. Myös oppilaiden/opiskelijoiden sekä heidän huoltajiensa osallistaminen huomioidaan yhteisöllisessä

oppilashuoltotyössä. Ennaltaehkäisevälle työlle annetaan riittävästi painoarvoa ja erilaisten pulmia ehkäisevien interventtioiden kehittäminen ja toteuttamisen suunnittelu ovat osa ryhmän toimintaa. Yksi keskeisistä ryhmän tehtävistä on tukea oppilaiden osallisuutta. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä heidän asemaansa liittyvistä asioista.

YKSILÖKOHTAINEN OPPILAS- JA OPISKELIJAHUOLTO

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan yksittäiselle oppilaalle tai opiskelijalle annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä monialaista yksilökohtaista oppilas- tai opiskeluhuoltoa. Yksilökohtaisen oppilas- ja opiskelijahuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeää on varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ennaltaehkäisy.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tarvittaessa yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palveluiden järjestämiseksi. Asian käsittely yksittäisen oppilaan tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuu oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Kokouksesta laaditaan oppilashuoltokertomus Wilmaan.

KOULUPSYKOLOGI JA KURAATTORIPALVELUT

Paimion ja Sauvon alueella toimii 3 koulupsykologia ja 3 kuraattoria. He vastaavat Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymän ammattilaisten kanssa yleissivistävän koulutuksen oppilashuollon järjestämisestä esiopetuksessa, perusopetuksessa ja lukiossa. Esikoulupsykologin palvelut ovat käytettävissä sekä Paimion kaupungin että Sauvon kunnan järjestämässä esiopetuksessa. Paimiolla ja Sauvolla on käytössään vastaavan koulukuraattorin palvelut. Lisäksi Paimion kaupunki järjestää opintopsykologipalvelut ammattiopisto Livian Paimion yksikön opiskelijoille.

KOULU- JA OPINTOPSYKOLOGIPALVELUT

Koulu- ja opintopsykologin työnkuva on laaja-alainen ja vaihteleva. Työn tavoitteena on oppilaiden koulunkäynnin, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen psykologisia arviointi-, neuvonta-, konsultaatio- ja tukipalveluja toteuttaen. Työn tavoitteena on myös koko koulu- ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen.

Koulu- ja opintopsykologin keskeisiin työtehtäviin kuuluvat

- o osallistuminen yhteisölliseen oppilashuolto- ja hyvinvointityöhön
- o psykologiset tutkimukset ja arvioinnit oppilaan oppimisen tuen tarpeen kartoittamiseksi ja tukitoimien suunnittelemiseksi. Tavoitteena on, että tutkimukseen tuleva oppilas olisi jo vähintään tehostetun tuen piirissä. Koulupsykologi voi tehdä kognitiiviset tutkimukset myös jatkolähetteen tekemisen pohjaksi.
- o keskustelutuen tarjoaminen oppilaille, joilla on psyykkistä oireilua (esim. lievät mieliala-, ahdistuneisuus- ja stressioireet, elämäntilanteeseen liittyvät kriisit)
- o konsultatiivinen työ
- o neuvottelut huoltajien, koulun henkilökunnan ja koulun ulkopuolisten verkostojen kanssa
- o moniammatillinen yhteistyö eri viranomaistahojen kanssa (esim. perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoito)
- o oppilasryhmien kanssa työskentely
- o kehittämis- ja suunnittelutyö

KURAATTORIPALVELUT

Koulukuraattori on sosiaalityön asiantuntija koulussa. Koulukuraattorityön keskeisenä tavoitteena on tukea oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia, koulunkäyntiä ja oppimista sekä edistää oppilaan sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Lisäksi työn tavoitteena on edistää opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä perheiden ja läheisten kanssa. Työtä tehdään yksilö- ja yhteisötasolla. Koulukuraattorin työ on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää.

Koulukuraattorin keskeisiin työtehtäviin kuuluvat

- o osallistuminen yhteisölliseen oppilashuolto- ja hyvinvointityöhön
- o keskustelutuen tarjoaminen oppilaille, joilla on esim. vaikeuksia ihmissuhteissa, käyttäytymisen haasteita, elämänhallinnan ongelmia, tunne-elämän vaikeuksia tai lievää psyykkistä oireilua (esim. lievät mielialaoireet, elämäntilanteeseen liittyvät kriisit)
- o konsultatiivinen työ antaen tukea arjen ongelmatilanteissa, kuten yksittäisen oppilaan hyvinvointiin liittyvissä pulmissa tai ryhmäilmiöiden ymmärtämisessä ja selvittämisessä
- o neuvotteluiden järjestäminen ja niihin osallistuminen huoltajien, koulun henkilökunnan ja koulun ulkopuolisten verkostojen kanssa
- o verkosto- ja yhteistyö eri viranomaisten ja muiden tahojen kanssa
- o oppilasryhmien kanssa työskentely
- o kehittämis- ja suunnittelutyö

1.6 Vapaa-aikapalvelut

Paimio

Liikunta- ja nuorisopalveluiden tarkoituksena on tuottaa kaupunkilaisille mahdollisimman monipuolista ja laadukasta matalankynnyksen vapaa-ajan toimintaa huolehtimalla kaupungin asukkaiden psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista.

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan alaisten palveluiden yhteisenä tavoitteena on hyvinvoiva kuntalainen. Liikuntapalvelut pyrkivät tätä tavoitetta saavuttamaan, siten että yhteistyössä eri tahojen ja toimijoiden kanssa madalletaan kuntalaisten osallistumista liikuntapalveluihin. Toiminnallisina tavoitteina on liikuntapalveluketjun sekä matalan liikuntakynnyksen liikuntaryhmien juurruttaminen kuntaan ja seuratoimijoihin. Nuorisopalvelut pyrkivät monipuolisten ja ajankohtaisten vapaa-aikatoimintojen tarjoamisen lisäksi varhaiseen puuttumiseen ja sosiaaliseen vahvistamiseen monialaisen yhteistyön kautta.

Kaupungin liikuntapalvelut ja laaja ja kattava liikuntapaikkaverkosto ja hyvät liikuntatilat tarjoavat niin omaehtoista kuin ohjattuakin toimintaa kaikenikäisille asukkailleen ottaen myös erityisryhmät huomioon. Toiminnassa kaupunkilaisten toiveet huomioidaan ja niihin reagoidaan mahdollisuuksien mukaan. Liikuntapalveluiden keskeinen rooli on jakaa liikuntasalivuorot oikeudenmukaisesti kohderyhmät huomioiden. Liikuntapalvelut tekee yhteistyötä eri hallintokuntien ja yhdistysten kanssa yli kuntarajojen. Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa järjestetään vuosittain erilaisia liikunnallisia koko perheen tapahtumia (mm. Miniolympialaiset, Talvirieha) ja kilpailuja yhteistyössä eri järjestöjen ja tahojen kanssa.

Liikuntapalvelut on mukana myös erilaisissa hankkeissa ja tuottaa erilaisia liikuntapalveluja lapsille ja nuorille mm: Rajattomasti liikuntaa-kuntakumppanuus, MIHI-toiminta, Liikkuu leikkipuistojumppa, seurojen kanssa yhteistyönä tuotetut Reenikset sekä Peuhikset. Liikuntapalveluiden asiantuntijuutta hyödynnetään eri hallintokutien sisällä, mm. koululaisten uinninopetus, erityistä tukea tarvitsevien lasten pienryhmätoiminta, lasten ja nuorten liikuntapaikkarakentamisen suunnittelu. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on osa liikuntapalveluiden perustehtävää.

Paimion kaupungin nuorisopalvelut tarjoaa alle 29-vuotiaille lapsille ja nuorille monipuolista, yhteisöllistä ja mielekästä yhdessäoloa vapaa-ajalle erilaisten toimintojen, tekemisen ja kokemisen kautta. Nuorisopalveluiden painopistealueena on lasten ja nuorten aktivoiminen. Kaupungin nuorisopalvelut järjestää lapsille ja nuorille avointa nuorisotalotoimintaa, leirejä, retkiä ja erilaisia tapahtumia. Toisena painopistealueena on nuorten sosiaalinen vahvistaminen sekä varhainen puuttuminen, jossa monialainen yhteistyö korostuu. Etsivä nuorisotyö ja nuorten pajatoiminta ovat erityisnuorisotyötä, joiden tavoitteena on tavoittaa palveluiden ulkopuolelle jääneet 16-29 -vuotiaat paimiolaiset ja sauvolaiset nuoret. Nuorisovaltuuston toiminnan keskeisenä tavoitteena on edistää nuorten hyvinvointia sekä nuorten osallistumis-, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia Paimiossa. Nuorisovaltuusto on nuorten oma vaikuttamiskanava heitä koskevissa asioissa kaupungin päätöksentekoprosessissa.

Yhteistyötä sosiaalipalveluiden kanssa tehdään mm. tehdään Valomerkki-toimintamallissa ja MLL ja seurakunta ovat luontevia yhteistyökumppaneita mm. katutyössä, mutta myös eri tapahtumien järjestämisissä sekä tukea tarvitsevien nuorten pienryhmätoiminnoissa.

Nuorisopalvelut kuuluu myös lakisääteisiin Paimion ja Sauvon yhteiseen paikallisten viranomaisten monialaiseen ohjaus- ja yhteistyöverkostoon sekä ehkäisevän päihdetyön ryhmään yhdessä sosiaaliskoulu- seurakunta- yms. viranomaisten kanssa.

Lisätietoja: www.paimio.fi

Sauvo

Nuorisotyön tehtävänä on lasten ja nuorten aktivoiminen sekä edellytysten luominen monipuoliselle nuorisopalvelutoiminnalle. Nuorisotyötä toteutetaan järjestämällä lapsille ja nuorille monipuolista toimintaa leirien, retkien, nuorisotilatoiminnan ja nuorisotapahtumien muodossa. Ennaltaehkäisevää toimintaa järjestetään Sauvossa mm. päihteidenkäytön ja ilkivallan torjumiseksi. Nuorisotyöhön kuuluu myös nuorten osallisuuden tukeminen ja aktiivinen yhteistyö koulun ja paikallisten järjestöjen kanssa sekä seutukunnallisesti. Nuorisotyöstä vastaa nuorisohjaaja.

Liikuntatoimen tehtävä on tarjota liikuntatiloja ja -alueita urheiluseurojen ja kuntalaisten omaehtoiseen liikuntatoimintaan sekä tukea urheiluseurojen toimintaa toiminta-avustuksilla. Liikunta-alueita hoidetaan yhteistyössä urheiluseurojen kanssa.

1.7 Kulttuuripalvelut

Paimion kaupungin kulttuuripalvelujen keskeisenä tehtävänä on paikallisten kulttuuri-identiteetin osatekijöiden yhteen kokoaminen. Monipuolisilla kulttuuripalveluilla luodaan ja vahvistetaan valmiuksia lasten ja nuorten henkisen pääoman ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja kasvattamiseen.

Osa palveluista tuotetaan yhteistyössä paikallisten yhdistysten ja oppilaitosten kanssa. Tällaisia toimintamuotoja ovat esimerkiksi koululaisten kulttuuripolut, erilaisen esittävän taiteen esitysten järjestäminen kouluille ja päivähoidon parissa oleville lapsille.

Kulttuuripalvelut tekee tiivistä yhteistyötä muiden sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan alaisten palvelutuottajien eli liikuntapalvelujen, nuorisopalvelujen, kansalaisopiston, kirjaston ja musiikkiopiston kanssa sekä seutukunnan kuntien kulttuuripalvelujen kanssa.

Kulttuuriperinnön välittämisestä lapsille ja nuorille huolehtivat koulujen ja päiväkotien lisäksi Paimion kotiseutumuseo ja August Pyölniitin museo, Paimion Sähköt museo, Käsityö museo Miila sekä kotiseututyötä harjoittavat yhdistykset. Erityisesti Sähköt museo ja Käsityö museo tarjoavat lapsille ja nuorille opetuspaketteja. Kotiseutuun on mahdollista tutustua myös kulttuurikävelyreittien avulla. Lisätietoja: www.paimio.fi

Sauvon kunnan kulttuuripalveluihin kuuluvat kirjasto-, kulttuuri- ja museotoimet. Kulttuuritoimi pyrkii luomaan edellytyksiä paikalliselle kulttuuritoiminnalle tekemällä yhteistyötä kunnan muiden organisaatioiden ja paikallisten toimijoiden kanssa erilaisten tapahtumien ja toimintojen järjestämisessä. Kulttuuritoimi vastaa vuosittain Kansallisen veteraanipäivän juhlan, Elopäivien ja Itsenäisyyspäivän juhlan järjestelyistä.

Museotoimen tehtävänä on Sauvon kotiseutumuseon toiminnan organisoiminen yhteistyössä Sauvon Museon Tuki ry:n kanssa.

Lisätietoja: www.sauvo.fi

1.8 Kirjastopalvelut

Kunnan kirjastopalveluiden tehtävänä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Paimion kaupunginkirjasto tarjoaa lapsille ja nuorille turvallisen ja ei-kaupallisen toimintaympäristön, jossa on mahdollista viettää virikkeellistä vapaa-aikaa tai vain oleilla koulupäivän jälkeen. Kirjastossa on lapsille ja nuorille erilaisia oleskelunurkkauksia sekä mahdollisuus tietokoneiden ja pelitabletin käyttöön ja omien laitteiden lataamiseen. Lasten ja nuorten kirjastopalvelut ovat toiminnan pysyvä painopistealue. Merkittävä osa lapsille ja nuorille suunnattua palvelua ovat selkeästi esille asetetut lasten ja nuorten aineistokokoelmat.

Yhteistyö erityisesti koulujen kanssa on jatkuvaa, mikä näkyy organisoituna kirjastonkäytön opetuksena, jota tarjotaan aina esikoulusta lukioon asti. Tällä tavalla kirjastosta tulee luonteva osa paimiolaisten lasten ja nuorten elämää. Alle kouluikäiset lapset käyvät kirjastossa vanhempiensa ja hoitajiensa kanssa muun muassa viikoittain järjestettävillä satutunneilla. Lapsille ja nuorille järjestetään aika ajoin myös erilaisia tapahtumia yhteistyössä kaupungin vapaa-aikapalveluiden, kulttuuripalveluiden ja Paimion opiston sekä muiden paikallisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Kirjasto tavoittaa palveluillaan käytännössä kaikki paimiolaiset lapset jossakin vaiheessa heidän elämänsä.

Sauvon kirjaston kirjasto- ja tietopalveluiden tehtävänä on edistää kuntalaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Kunnan kulttuuripalvelut ovat myös osa kirjaston oheistoimintaa ja niitä tuotetaan yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa.

1.9 Seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö

Paimion seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö

Perhekerho on ohjelmallinen ja se on tarkoitettu isovanhemmille, vanhemmille ja hoitajille lapsineen. Perhekerhoihin ei tarvitse ilmoittautua. Perheleirejä pidetään leirikeskuksessa kerran vuodessa. Arjen isoja ja pieniä asioita voi halutessaan jakaa seurakunnan työntekijöiden kanssa keskustellen. Työntekijöihin voi ottaa suoraan yhteyden aina tarvittaessa.

Päiväkerhossa käyvät 3-vuotiaat kerran viikossa ja 4-5-vuotiaat kaksi kertaa viikossa. Päiväkerho tukee lapsen kehityksen eri osa-alueita ottaen huomioon lapsen iän ja yksilöllisyyden. Päiväkerhossa tuetaan vanhempia mm. koko perheen juhlien, tapahtumien ja vanhempainkeskustelujen kautta. Pikkukirkko eli lastenjumalanpalvelus järjestetään kerran kuussa Paimion kirkossa, joihin kutsutaan mm. päivähoitolapsia ja alkuopetusluokkia.

Pyhäkoulut toimivat viitenä päivänä viikossa, pääsääntöisesti päiväkodeissa. Päivähoitolapsia kutsutaan seurakuntaan erityistapahtumiin ja päiväleireille leirikeskukseen.

Seurakunnan varhaisnuorisotyön toiminta-ajatuksena on toteuttaa kristillistä kasvatusta varhaisnuorten parissa ja opettaa ottamaan huomioon lähimmäinen. Yhteistyötahoista tärkeimpänä ovat eri ala-asteet. Kerho- ja leirit toiminta on keskeisenä tapana toimia. Koulujen kanssa tehtävä yhteistyö näkyy mm. kerran kuussa pidettävissä aamunavauksissa. Erityisinä juhlapyhinä kutsutaan kouluja seurakunnan järjestämiin erityistilaisuuksiin. Seurakunnalla on varhaisnuorisolle suunnattu Piccolot-kuoro.

Seurakunnan nuorisotyön toiminta-ajatuksena on toteuttaa kristillistä kasvatustyötä nuorten parissa. Toiminnassa ei pyritä kilpailemaan muiden nuorisopalvelutoimintaa järjestävien tahojen kanssa, vaan pikemminkin täydentämään ja tekemään yhteistyötä. Yhteistyötahoja ovat mm. kaupungin Nuorisopalvelut, koulu, poliisi, urheiluseurat, rovastikunnan muut seurakunnat. Rippikoulutoiminta ja siihen liittyvä isoiskoulutus on keskeinen osa seurakunnan nuorisotyötä. Se kattaa lähes kokonaan kulloisenkin ikäluokan. Muina toimintoina ovat retket erilaisiin nuorisotapahtumiin, leirit, vaellukset, konsertit, yökahvilatoiminta ”Night Café”, 2+ (isokoulutuksen jatkoryhmä), musaprokkis ja raamis. Nuorisotyö pyrkii tukemaan nuoren kasvua myös silloin, kun hän on vaarassa syrjäytyä tai jo syrjäytynyt.

Seurakunnan lapsi- ja perhetyössä toimii kolme lastenohjaajaa ja perhetyönohjaaja. Varhaisnuorisotyössä sekä nuorisotyössä toimii molemmissa kaksi nuorisotyönohjaajaa. Samoin Paimion seurakunnassa toimii erityisdiakoni sekä lapsi- ja perhetyössä pappi ja nuorisotyössä pappi.

Diakoniatyössä on tuettu vähävaraisten perheiden lasten harrastustoimintaa sekä avustettu toisen asteen koulutuskuluihin.

Lisätietoja: www.paimionseurakunta.fi

1.10 Yhdistystoiminta

Paimiossa ja Sauvossa on useilla yhdistyksillä, seuroilla, järjestöillä ja muilla toimijoilla lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa. Liitteeseen 1 on kerätty paimiolaiset ja sauvolaiset yhdistykset, seurakunnat, järjestöt ja muut toimijat. Paikallisten toimijoiden lisäksi Paimio ja Sauvo tekevät vahvaa yhteistyötä MLL:n ja Pelastakaa lapset ry:n kanssa.

1.10.1 MLL Paimion paikallisyhdistys

Mannerheimin lastensuojeluliiton Paimion paikallisyhdistys on vuonna 1924 perustettu aktiivisesti toimiva yhteisö, jossa on tällä hetkellä noin 500 jäsentä

Toiminta painottuu ennalta ehkäisevään työhön, jota tehdään yhteistyössä muun muassa Paimion kaupungin sosiaalitoimen, neuvolan sekä Paimion seurakunnan kanssa. Tarkoituksena on tukea vanhemmuutta ja perheitä sekä lisätä kasvatustyön arvostusta yhteiskunnassa. Toimintaa ohjaavat arvot ovat lapsen ja lapsuuden arvostus, yhteisvastuu, inhimillisyys ja yhdenvertaisuus. Toiminta noudattaa MLL:n periaatteita, jotka ovat avoimuus, ilo, vapaaehtoisten ja ammattilaisten kumppanuus ja arjen arvostus.

Toiminnasta vastaa Paimion paikallisyhdistyksen hallitus, joka kokoontuu kerran kuukaudessa. Hattaran päivittäisestä toiminnasta vastaa toiminnanohjaaja yhdessä toisen ohjaajan kanssa.

Perhetalo HATTARA

Toiminta keskittyy Paimion keskustassa Vistan koulun takana tiilitalossa toimivaan Perhetalo Hattaraan. Perhetalo Hattarassa on toiminnanohjaajan suunnittelemaa ja toteuttamaa säännöllistä, kaikille lapsiperheille avointa toimintaa arkipäivisin sekä pienryhmätoimintaa viikoittain. Hattarassa järjestetään myös erityisryhmien tarpeisiin räätälöityjä tilaisuuksia, vertaistuki-ryhmiä sekä kaikille avoimia tapahtumia. Hattaraa voidaan käyttää myös sosiaalitoimen järjestämissä valvotuissa tapaamisissa sekä lapsiperheiden kotipalvelutyön toiminnassa.

Toimintamuotoja ovat muun muassa:

- ensisynnyttäneiden vertaisryhmä
- kaikille avoimet harraste- ja toimintaryhmät sekä tapahtumat
- isä-lapsi-toiminta
- koululaisten kerhotoiminta
- tukioppilastoiminta
- yhteistyö kaupungin oppilashuollon ja nuorisotoimen kanssa mm. pienryhmätoiminnassa
- osallistuminen kaupungin perheitä tukevaan toimintaan eri työryhmissä

Lisätietoja Perhetalo Hattarasta sekä <http://paimio.mll.fi>

1.10.2 Pelastakaa Lapset ry Paimion osasto

Pelastakaa Lapset ry on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton kansalaisjärjestö, joka tukee erityisesti vaikeissa oloissa eläviä lapsia ja pyrkii edistämään lapsen oikeuksien toteutumista Suomessa ja maailmalla.

Paimion Pelastakaa Lapset ry:n tärkein toimintamuoto on oppimateriaali- ja harrastustuki. Eväitä Elämälle –ohjelmassa mukana olevat Pelastakaa Lasten paikallisyhdistykset tukevat vähävaraisten perheiden lasten koulunkäyntiä ja harrastamista. Tuki on tarveharkintaista ja se annetaan todellisten kulujen perusteella.

Oppimateriaalituki on tarkoitettu nuorille, joiden koulunkäynnin jatkaminen peruskoulun jälkeen on uhattuna perheen vähävaraisuuden vuoksi. Oppimateriaalitukea myönnetään

- lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa tarvittaviin oppikirjoihin ja muihin opiskelun edellyttämiin hankintoihin
- ammatillisessa koulutuksessa tarvittaviin oppimateriaaleihin, välineisiin tai työasuihin

1.10.3 MLL:n Lasten ja nuorten kuntoutussäätiö

Paimion Parantolan tiloissa toimivan MLL:n Lasten ja Nuorten Kuntoutussäätiön tarkoituksena on edistää sairaiden ja vammaisten sekä psyykkisissä ja sosiaalisissa vaikeuksissa olevien lasten, nuorten ja heidän perheidensä mahdollisuuksia hyvään ja tasavertaiseen elämään. Palveluissa painottuvat lapsi- ja perhelähtöinen työtapo sekä voimavarasuuntautuneisuus. Vanhemmuuden ja lapsen mahdollisimman hyvän kasvun sekä kehityksen tukeminen ovat säätiön palveluiden ydin. Perhekuntoutuksen tehtävänä on nostaa esiin lasten, äitien ja isien ainutlaatuiset ihmissuhteet, joissa lasten lisäksi kasvavat myös vanhemmat. Vanhemmuuteen kuuluu myös oman epätäydellisyyden peilaaminen lapsen kanssa. Kasvaminen on turvallista sellaisen aikuisen kanssa, joka suhtautuu itseensä ymmärtävästi ja joustavasti. Perhekuntoutuksessa moniammatillinen kuntoutustiimi keskittyy yhdessä perheen kanssa jäsentämään lapsen kuntoutusta arkilähtöisesti.

Teini-ikäisten tyttöjen lisääntynyt mielenterveydellinen oireilu ja pahoinvointi on ollut esillä viimeisen kahden vuoden ajan. MLL:n Lasten ja Nuorten Kuntoutussäätiö halusi omalta osaltaan luoda mahdollisuuden näille tytöille päästä matalalla kynnyksellä tuen piiriin ja näin syntyi ajatus **Tyttö olet helmi!** -toiminnasta. Tyttö olet helmi! on kehittämishanke, jonka toiminnan rahoittaa sosiaali- ja terveysministeriön avustuskeskus (STEA) Veikkauksen tuotoilla. Kehittämishankkeen ja toiminnan toteuttaa MLL:n Lasten ja Nuorten Kuntoutussäätiö, toiminta käynnistyi syksyllä 2018 ja jatkuu vuoden 2021 loppuun asti.

Tyttö olet helmi! -toiminta on tarkoitettu yläkouluikäisille tytöille, joilla on alkavaa mielenterveyden oireilua, kuten masennusta tai ahdistusta. Toimintaan osallistutaan yhdessä äidin tai muun läheisen aikuisen naisen kanssa.

Lisätietoja: https://www.lastenkuntoutus.net/saatio/kehittamistoiminta/tytto_olet_helmi%21

Isät ja pojat puussa – seikkailutoimintaa neuropsykiatrisesti oireileville pojille ja heidän isilleen on Mannerheimin Lastensuojeluliiton Lasten ja Nuorten Kuntoutussäätiön tarjoama ja STEA:n rahoittama toiminta (kehittämishanke 2015–2017, Ak-avustus 2018 alkaen). Toiminnan tavoitteena on tukea neuropsykiatrisesti oireilevien poikien nuoruusiän itsenäistymiskehitystä ja ennaltaehkäistä syrjäytymisen riskiä vahvistamalla poikien ja isien välistä vuorovaikutussuhdetta toiminnallisilla menetelmin.

Isät ja pojat puussa -seikkailutoiminta on suunnattu 10–16 -vuotiaille pojille, joilla on todettu pulmia keskittymisessä, tarkkaavuudessa, itsesäätelyssä tai sosiaalisissa suhteissa. Diagnoosia tai lähetettä ei tarvita. Isän tilalla toimintaan voi osallistua joku muu pojalle läheinen miespuolinen aikuinen, kuten isäpuoli, isoisä, kummi tai vaikka tukihenkilö.

1.11 Nuoret ja päihteet

Ehkäisevä päihdetyö Paimion kaupungissa ja Sauvon kunnassa

Alkoholin, tupakan ja huumeiden käytöstä sekä ongelmallisesta rahapelaamisesta aiheutuu kuntalaisille terveydellisiä ja sosiaalisia haittoja, jotka kuormittavat kunnan taloutta. Päihdetyön järjestämistä koskeva laki (523/2015) velvoittaa kunnat organisoimaan ehkäisevää päihdetyön alueellaan. Kunta huolehtii päihdeolojen seurannasta ja sitä koskevasta tiedotuksesta sekä siitä, että päihdehaittoja ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan kuntalaisille. Ehkäisevä päihdetyö on myös osa kunnan lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Ehkäisevä päihdetyö kattaa alkoholi-, huumausaine- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin vähentämisen ja sen kohteena on koko väestö.

Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on yksi kunnan tärkeimpiä tehtäviä. Ehkäisevään päihdetyöhön kuuluu päihteettömien elämäntapojen edistämisen ja päihdehaittojen vähentämisen lisäksi päihteisiin liittyvän ymmärryksen ja hallinnan lisääminen. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2009.) Päihteiden käytön aiheuttamat terveysriskit ja mielenterveyden häiriöiden aiheuttama työkyvyttömyys on valtakunnallisesti lisääntymässä, mikä koskettaa myös Sauvoa ja Paimiota.

Paimiossa ja Sauvossa on toiminut vuodesta 2004 Valomerkki-toimintamalli, jolloin tarkoituksena on puuttua välittömästi lasten ja nuorten päihteiden käyttöön. Paimiossa ensimmäinen puuttuminen on poliisin / Parkkiryhmän / nuorisotyöntekijän väliintulo ja yhteydenotto kotiin. Tieto tapahtuneesta toimitetaan Sosiaalitoimistoon. Erityisnuorisotyöntekijä tai sosiaalityöntekijä kutsuu perheen kaupungintalolle keskustelemaan tapahtuneesta. Keskustelutilaisuus järjestetään mahdollisimman pian, viikon- kahden kuluttua tapahtuneesta. Valomerkki-ilmoituksia tehdään vuosittain Paimiossa noin 30 ja Sauvossa noin 10.

Neuvontaa, ohjausta ja keskusteluapua päihdeongelmista kärsiville on tarjolla kunnan sosiaalitoimistossa, terveyskeskuksessa (lääkärit, psykiatriset sairaanhoitajat), koulussa, nuorisopalveluissa, Salon A-klinikan Paimion sivuvastaanotolla ja Paimion seurakunnassa. Päihteet

aiheuttavat terveydellisten riskien lisäksi sosiaalisia ongelmia, jotka koskettavat käyttäjiä, heidän läheisiään ja lähiyhteisöä.

Ehkäisevä päihdetyö perustuu moniammatilliseen verkostotyöhön. Paimion kaupungissa ja Sauvon kunnassa on toimiva viranomaisyhteistyö, jossa tiivistä yhteistyötä tekevät koulu,- sosiaali ja terveys- sekä vapaa-aikapalvelut. Yhteistyötä on lisätty entisestään myös seurakunnan, eri yhdistysten ja poliisin kanssa.

Paimion kaupunginhallitus nimesi syksyllä 2017 Ehkäisevän päihdetyöryhmän ja syksyllä 2019 Sauvon kunnassa on tarkoitus nimetä ko. ryhmä. Molempien kuntien työryhmät on tarkoitus yhdistää yhdeksi toimivaksi kokonaisuudeksi ja näin yhteistyötä lisätään entisestään. Paimion kaupungissa ja Sauvon kunnassa on myös nimetty päihdetyön yhdyshenkilö.

Paimion kaupungin nuorisopalveluiden ja Sauvon kunnan nuorisotyön tavoitteena on lasten ja nuorten aktivointi ja heidän sosiaalinen vahvistamisensa. Lapsia ja nuoria kannustetaan terveellisiin elämäntapoihin ja kiinnitetään huomiota varhaiseen puuttumiseen. Tavoitteisiin pyritään vastaamaan monialaisen yhteistyön kautta ja tarjoamalla monipuolista vapaa-ajan toimintaa lapsille ja nuorille.

Nuorisotyössä tärkeää on nuoren ja hänen kasvunsa tukeminen. Varhaisen puuttumisen ja sosiaalisen vahvistamisen toimintamalleja ovat mm. Valomerkki-toiminta, katupäivystys Parkki, pienryhmäohjaukset sekä monialainen yhteistyö eri viranomaistahojen kanssa. Parkin tavoitteena on saada lisää vanhempia mukaan toimintaan, ja siksi Parkki-haaste on esitetty sekä kaupungin ja seurakunnan valtuutetuille että nuoris- ja liikuntajärjestöille ja kaikille paimiolaisille vanhemmille ja nuorten parissa vapaaehtoistyöstä kiinnostuneille.

Etsivä nuorisotyö ja nuorten pajatoiminta ovat erityisnuorisotyötä, joiden tavoitteena on tavoittaa palveluiden ulkopuolelle jääneet 16-29 -vuotiaat paimiolaiset ja sauvolaiset nuoret. Etsivän työn toimintamalli koostuu yksilö- ja ryhmäohjauksesta, kenttätöystä, välkäkahvilatoiminnasta, yhteistyöstä eri viranomaistahojen kanssa, sometyöstä ja avoin paja-toiminnasta. Sauvossa alkoi yhteistyössä työllisyysyksikön ja sosiaalipalveluiden kanssa matalan kynnyksen kohtaamispaikka Puurotupa, joka on tarkoitettu kaikille palvelun tarpeessa oleville työikäisille.

Liikunta- ja nuorisojärjestöjen palvelut täydentävät ehkäisevää päihdetyön kokonaisuutta omalta osaltaan. Kuntien nuorisopalvelujen työntekijät edistävät nuorten terveitä elämäntapoja, päihteetöntä vapaa-aikaa ja osallisuutta.

Kouluissa ehkäisevä päihdetyö on osa perustyötä, toimintatapoja ja -kulttuuria, joilla tuetaan oppilaiden tervettä kasvua, kehitystä ja psykososiaalista hyvinvointia. Ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvaksi voidaan nähdä kaikki opetustyö ja opetusympäristön kehittäminen, joiden tavoitteina on päihteidenkäytöltä suojaaminen, päihteiden riskeistä tiedottaminen ja päihteisiin liittyvän tiedon välittäminen. Ehkäisevä päihdetyö toteutuu kouluissa esimerkiksi seuraavin konkreettisin keinoin: päihdevalistusoppitunnit, tunne- ja turvataitokasvatus, Ehkäisevän päihdetyön viikko, terveystarkastukset, oppilashuollon tuki.

Sosiaali- ja terveyspalveluissa tehdään ehkäisevää päihdetyötä muun muassa tunnistamalla asiakkaiden päihteiden käyttöön ja rahapelaamiseen liittyvät riskit ja tarjoamalla heille tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Terveyspalveluiden mielenterveys- ja päihdeyksikkö tekee

yhteistyötä A-klinikan kanssa. Päihteiden puheeksi otto tulisi olla osa perustyötä äitiys- ja lastenneuvoloissa, opiskeluterveydenhuollossa ja terveysasemilla sekä sosiaalihuollossa.

Varhaiskasvatuksen ammattilaisilla on tärkeä rooli vanhempien päihdeongelman havaitsemisessa. Lapsen suojeleminen, asian esille ottaminen vanhempien kanssa sekä tarvittaessa vanhempien ohjaus tuen piiriin yhteistyössä neuvolan ja perhetyön kanssa ovat varhaiskasvatuksen ammattilaisten tekemää ehkäisevää päihdetyötä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut vuonna 2015 Ehkäisevän päihdetyön ohjelman. Paimion kaupunki ja Sauvon kunta ovat nostaneet ohjelmasta omaan toimintaansa kolme ehkäisevän päihdetyön painopistealuetta:

1. Ammattilaisilla on riittävästi ehkäisevän päihdetyön osaamista

Varhaisen puuttumisen koulutusta eri alojen työntekijöille, jotta tunnistetaan alkoholin, tupakkatuotteiden ja huumausaineiden käyttöön ja rahapelaamiseen liittyvät riskit ja osataan tukea asiakasta riittävän varhaisessa vaiheessa.

2. Haittojen ehkäisyyn panostetaan lähiyhteisössä

Tiedotus, valistus ja neuvonta tähtäävät päihteiden kysynnän vähenemiseen. Saatavuuteen vaikutetaan ikärajojen noudattamisella yhdessä elinkeinotoimijoiden kanssa.

3. Riskikäyttö ja haitat tunnistetaan sekä tukea tarjotaan varhaisessa vaiheessa

Erilaisia varhaisen avun menetelmiä tarjotaan käyttäjille ja heidän läheisilleen.

Toimenpiteet painopistealueiden tavoitteiden saavuttamiseksi:

1. Henkilöstön jatkuva koulutus

Ehkäisevä päihdetyö on osa varhaiskasvatuksen ja oppilaitosten perustyötä, toimintatapoja ja -kulttuuria. Varhaiskasvatuksessa otetaan tarvittaessa puheeksi vanhempien päihteiden käyttö, esim. Lapset puheeksi- menetelmän ja huolen vyöhykkeistön avulla. Järjestetään vuosittain yhteistä perus- ja täydennyskoulutusta koko ehkäisevän päihdetyön verkostolle sekä eri ammattiryhmille kohdennettua koulutusta. Tavoitteena on ottaa käyttöön ehkäisevän päihdetyön uusia toimintatapoja.

2. Tiedotus, valistus, neuvonta

Oppilaitoksissa laaditaan ehkäisevän päihdetyön suunnitelma päihteiden käytön ja käyttökokeilujen ehkäisemiseksi ja niihin puuttumiseksi. Kuntalaiset otetaan mukaan suunnittelemaan osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiin päihteiden aiheuttamien haittojen vähentämiseksi, mm. päihdefoorumit, asukkaille suunnitellut kyselyt. Kunnan päihdeoloja seurataan ja niistä tiedotetaan ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan kuntalaisille. Päihdevalistusta toteutetaan tällä hetkellä pääasiassa yläluokilla, mutta päihdekokeilujen aikaistumisen myötä päihdevalistus- ja kasvatusta on tärkeää suunnata myös alakouluun.

3. Päihteiden riskikäyttö

Alkoholin riskikäyttöön, tupakkatuotteiden ja huumausaineiden käyttöön sekä peliongelmiin tulee kiinnittää huomiota ja tarjota apua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Varhainen puuttuminen vähentää vakavien ongelmien riskiä ja vähentää hoidon tarvetta. Kunnissa hyödynnetään varhaisen tunnistamisen ja tuen menetelmiä, mm. tupakasta vieroitus, lyhytneuvonta. Etsivää työtä lisätään palveluiden ulkopuolelle jäävien löytämiseksi.

Päihdeongelmat näkyvät sekä nuorten että aikuisten syrjäytymisessä, yksinäisyydessä, köyhyydessä ja muussa huono-osaisuudessa. Päihdehaittoja ehkäisevä työ onnistuu, kun käytettävissä on riittävät resurssit sekä luotettavaa tutkimustietoa. Esimerkiksi alkoholinkäytöstä Suomessa aiheutuu noin 2 miljardin euron kustannukset vuosittain. Ajoissa toimiminen tuo säästöjä ja vähentää inhimillistä kärsimystä.

1.12 Ankkuri -toimintamalli

Ankkuritoiminnalla tarkoitetaan moniammatillista yhteistyötä, joka kohdistuu varhaisessa vaiheessa nuorten hyvinvoinnin edistämiseen ja rikosten ennaltaehkäisemiseen. Paimion kaupunki on liittymässä vuoden 2019 loppupuolella Turun seudun Ankkuri-toimintaan.

Ankkuri-toiminnan tavoitteena on:

1. Varhainen puuttuminen alaikäisten rikolliseen käyttäytymiseen, nuoren asiakkaan kokonaisvaltainen elämäntilanteen ja avun tarpeen selvittäminen sekä tarkoituksenmukaiseen avun ja tuen piiriin ohjaaminen
2. Nopea puuttuminen lähisuhde- ja perheväkivaltaan sekä tarkoituksenmukaisen avun ja tuen piiriin ohjaaminen
3. Sisäisen turvallisuuden lisääminen moniammatillisella yhteistyöllä.

2 LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINNIN TILA

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa voidaan tutkia mm. erilaisiin tutkimuksiin osallistumalla. Paimio ja Sauvo olivat vuonna 2018 mukana THL:n Lasten terveys, hyvinvointi ja palvelut (LTH)-tutkimuksessa. Tutkimus tuottaa monipuolista ja säännöllistä seurantatietoa pienten lasten ja perheiden terveydestä, hyvinvoinnista, palveluiden käytöstä ja palvelukokemuksista. Tutkimus toteutetaan joka toinen vuosi. Se kohdistuu vuorotellen 3–4 kuukauden ikäisiin vauvoihin

ja 4-vuotiaisiin lapsiin perheineen. Vuonna 2020 kysely kohdistuu vauvaperheisiin. Vuoden 2018 nelivuotiaiden lasten ja heidän perheidensä tiedonkeruun perustulokset julkaistaan keväällä 2019.

Kouluterveyskysely

Paimion ja Sauvon alueella osa kouluikäisistä osallistuu Kouluterveyskyselyyn. Kyselyyn osallistuvat 4. ja 5. luokan oppilaat ja huoltajat, 8.-9. luokan oppilaat, lukiokoulutuksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat (alle 21-vuotiaat). Kysely toteutetaan joka toinen vuosi. Se tuottaa monipuolista ja luotettavaa seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palvelujen tarpeisiin vastaavuudesta. Uusin kysely toteutui vuonna 2019 maaliskuusta alkaen.

Vuoden 2019 kouluterveyskyselyn tulokset julkaistiin syyskuussa 2019. Tulosten mukaan paimiolaisista 4. ja 5. luokkalaisista noin 36% ja sauvolaisista noin 21% liikkui vähintään tunnin päivässä. Vastaava luku koko Varsinais-Suomessa oli 38% (kuva 1). Paimiolaisista vastaajista 64% piti koulunkäynnistä, sauvolaisista koulunkäynnistä piti 61%. Koulukiusaaminen on vähentynyt Paimio-Sauvon alueella vuodesta 2017. Koulukiusaamista vähintään kerran viikossa oli kokenut Sauvossa 7,6% 4. ja 5. – luokkalaisista, Paimiossa 5,3%. Koko Varsinais-Suomessa koulukiusaamista vähintään kerran viikossa oli kokenut 7,2% vastaajista.

Hieman alle 70% 8. ja 9. – luokkalaisista vastaajista oli tyytyväinen elämäänsä Paimio-Sauvon alueella. Koko Suomen alueella ja Varsinais-Suomessa tilanne on hieman parempi. Saman ikäisistä vastaajista Sauvossa 6,5% koki, ettei ole yhtään läheistä ystävää, Paimiossa vastaava luku oli 8,1%. Sauvossa oli reilusti enemmän Paimioon ja koko Varsinais-Suomeen verrattuna yläkouluikäisiä, jotka olivat kokeneet niska-hartiakipuja päivittäin: sauvolaisista noin 16% ja paimiolaisista noin 7%. Koko Varsinais-Suomessa vastaava luku oli vajaa 9%. Yläkouluikäisillä vastaajilla oli lääkärin toteama pitkäaikaissairaus tai terveysongelma Paimiossa noin 27% ja Sauvossa 30%.

Nuorten päihteiden käytöstä saadaan tietoa kouluterveyskyselystä. Vuoden 2019 tulosten mukaan Paimiossa 8-9-luokkalaisista n. 53 % ja Sauvossa vajaa 55% ilmoitti, etteivät he käytä alkoholia. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa oli paimiolaisista ollut 12% ja sauvolaisista 14%. Koko Varsinais-Suomessa tosi humalassa oli ollut 11% vastaajista. Paimiolaisten 8. ja 9. luokkalaisten osalta päivittäinen tupakointi on vähentynyt vuodesta 2017. Silloin 7% ilmoitti tupakoivansa päivittäin ja vuonna 2019 vastaavasti enää 4% yläkouluikäisistä paimiolaisista ilmoitti tupakoivansa päivittäin ja sauvolaisista 5%. Vuonna 2019 3% paimiolaisista yläkouluikäisistä vastaajista ilmoitti nuuskaavansa päivittäin ja sauvolaisista 4,5%. Paimiossa 8-9 lk nuorista 8,1 % ja Sauvossa 6,2 % on kokeillut huumeita

Paimion lukion 1-2 luokka-asteen opiskelijoista kouluterveyskyselyn 2019 mukaan vastasi pojista 33 % ja tytöistä 21 %, etteivät he käytä alkoholia. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa kouluterveyskyselyn tulosten mukaan oli ollut pojista 18% ja tytöistä noin 16%. Lukioikäisistä päivittäin tupakoi 2%. Nuuskaa päivittäin lukiolaisista opiskelijoista käyttää 5%. Lukioikäisistä huumeita kokeillut 6,9 %.

Netin käytöstä kysyttäessä Paimiossa noin 9% ja Sauvossa vajaa 7% vastasi, ettei ole nukkunut tai syönyt netin takia. Koko Varsinais-Suomessa vastaava luku oli 11%. Koulu-uupumus on vähentynyt Paimiossa vuodesta 2017 ja pysynyt Sauvossa samalla tasolla vuodesta 2017. Koko Varsinais-Suomessa koulu-uupumuksen määrä on lisääntynyt. Paimiolaisista 8. ja 9. – luokkalaisista noin 14%

ja sauvolaisista noin 11% oli kokenut tätä. Koko Varsinais-Suomessa noin 15% oli kokenut koulu-uupumusta.

Lukiolaisten kohdalla Kouluterveyskyselyssä selvisi muun muassa se, että lukion 1. ja 2. luokkalaisista tytöistä vähintään tunnin päivässä liikkuvia oli 16% ja poikia vajaa 10%.

Rokotuskattavuus

THL:n rokotuskattavuustilaston mukaan vuonna 2016 syntyneiden lasten osalta Paimio-Sauvon alueella rokotuskattavuus on muuta maata korkeampi kaikkien seurattavien rokotusten osalta. Raportissa on mukana rotavirusrokote, viitosrokote, pneumokokkrokote ja MPR-rokote. Kaikkien rokotusten osalta kattavuus on 95-100% kuntayhtymän alueella. Vuonna 2015 syntyneitä lapsia, jotka eivät ole saaneet yhtään rotavirus-, pneumokokki-, MPR-, viitosrokotetta (DTaP-IPV-Hib) ja nelosrokotetta (DTaP-IPV) kolmeen ikävuoteen mennessä, ei ollut yhtään kuntayhtymän alueella. (https://thl.fi/roko/rokotusrekisteri/raportit2018/reports/raportti2018_paimio-sauvo.pdf?filename=reports%2Fraportti2018_paimio-sauvo.pdf, 13.3.2019)

Kouluikäiset tytöt saavat rokotusohjelman mukaisesti HPV-rokotuksen. Rokotteen saavat maksutta 11–12-vuotiaat. THL:n tilaston mukaan vuosina 2003, 2004 ja 2005 syntyneiden tyttöjen rokotuskattavuus tämän rokotteen osalta on korkeampi Paimio-Sauvon alueella koko maahan verrattuna. Esimerkiksi vuonna 2004 syntyneiden tyttöjen osalta Paimio-Sauvon alueella täydellisen suojan on saanut 84,6% tytöistä, koko maassa 66,5%. (<https://thl.fi/roko/rokotusrekisteri/hpvraportit2018/reports/hpvrokotuskattavuus2018paimio-sauvo.pdf?filename=reports%2Fhpvrokotuskattavuus2018paimio-sauvo.pdf>)

MLL Lasten ja nuorten kuntoutussäätiön käsityksen mukaan Paimiossa kouluterveydenhuollon resurssit eivät tunnu riittäviltä tukemaan niitä nuoria, joilla mielenterveydellinen oireilu on vasta alkamassa. Työntekijöiden aika menee vahvemmin oireilevien nuorten tukemiseen ja ennaltaehkäisevä työ ei pääse toteutumaan tarkoituksenmukaisesti. Nuorten mielenterveyspuolen hoito on usein yksilöpainotteista ja korjaavaa, sen sijaan että lähdettäisiin ennaltaehkäisemään ongelmien pahenemista ja keskityttäisiin myös vanhemmuuden tukemiseen. Järjestötason rooli ennaltaehkäisevässä nuorten mielenterveystyössä työssä on siis melko merkittävä. Tyttö olet helmi! -toimintaa vastaavaa interventiota ei ole koko Suomessa aiemmin ollut olemassa. Paimiossa tai Sauvossa ei myöskään ole toista järjestötahoa, joka tuottaisi nuorille ja heidän vanhemmilleen mielenterveyteen liittyviä palveluja.

3 LASTENSUOJELUN SUUNNITELMA

Lastensuojelun tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Lastensuojelulla on kolme perustehtävää: lasten yleisiin kasvuoloihin vaikuttaminen, vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä ja varsinainen lasten suojelutehtävä. Lastensuojelu koostuu lapsi- ja perhekohtaisesta sekä ehkäisevästä lastensuojelusta. Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu

tarkoittaa varsinaista lastensuojelua, jonka järjestämisestä vastaa sosiaalitoimen lastensuojelu. Ehkäisevä lastensuojelu tarkoittaa esimerkiksi nuorisotyön, päivähoidon ja terveydenhuollon tarjoamaa tukea ja erityistä tukea perheille, jotka eivät ole lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun asiakkaina. Tässä luvussa kuvataan lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun suunnitelma.

Paimion perhe- ja sosiaalipalveluissa työskentelee johtava sosiaalityöntekijä, viisi sosiaalityöntekijää, kaksi sosiaaliohjaajaa, kolme perheohjaajaa ja lapsiperheiden kotipalvelutyöntekijä. Sauvossa perhe- ja sosiaalipalveluista vastaavat sosiaalityöntekijä, sosiaaliohjaaja ja perhetyöntekijä.

Työskentely perhe- ja sosiaalipalveluissa alkaa, kun lasta koskeva asia tulee vireille, joko sosiaalihuoltolain mukaisena yhteydenotto tuen tarpeen arvioimiseksi, lastensuojeluilmoituksena, hakemuksena tai tiedonsaantina lastensuojelun tarpeessa olevasta lapsesta. Asian tultua vireille aloitetaan sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi, jonka sisällä selvitetään lastensuojelun tarve. Tehdyn palvelutarpeen arvioinnin jälkeen lapsen sosiaalihuollon asiakkuus päättyy, lapsen sosiaalihuollon asiakkuus jatkuu ja hänelle järjestetään sosiaalipalveluja, tai lapselle aloitetaan lastensuojelun asiakkuus sekä järjestetään lastensuojelun avohuollon tukitoimia. Seuraavissa luvuissa esitellään palvelutarpeen arviointia sekä lastensuojeluprosessia. Jokaisen luvun yhteydessä prosessien etenemistä havainnollistetaan kuvien avulla.

3.1 Lastensuojeluasian vireille tulo

Kuka tekee ilmoituksen?

Kuka tahansa voi tehdä lastensuojeluilmoituksen.

Kenellä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus?

Suomessa monien tahojen työntekijöillä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus. Näitä tahoja ovat - sosiaali- ja terveydenhuolto ja lasten päivähoito, sosiaali- tai terveydenhuollon palvelujen tuottaja, opetustoimi, nuorisotoimi, opetuksen tai koulutuksen järjestäjä, poliisitoimi, Rikosseuraamuslaitos, palo- ja pelastustoimi, seurakunta, muu uskonnollinen yhdyskunta, vastaanottokeskus, hätäkeskustoimintaa harjoittava yksikkö, koululaisten aamu- tai iltapäivätoimintaa tarjoava yksikkö, Tulli, Rajavartiolaitos, ulosottoviranomainen, Kansaneläkelaitos.

Sinulla on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, jos työskentelet yllämainitun tahon palveluksessa vakituisesti, määräaikaisesti tai sijaisena, olet luottamustoimessa jossakin tahossa, työskentelet itsenäisenä ammatinharjoittajana jonkun tahon kanssa, sinulla toimeksiantosuhde jonkun tahon kanssa, olet perheneuvoja, olet terveydenhuollon ammattilainen.

Sinun täytyy tehdä ilmoitus viipymättä. Velvollisuus koskee myös sijaisia. Vaitiolovelvollisuus ei estä tekemästä lastensuojeluilmoitusta. Ainoan poikkeuksen tähän tekee papin rippisalaisuus. (Lastensuojelun käsikirja) [1.]

Tehdäänkö lapsen asiassa yhteydenotto vai ilmoitus?

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (ShL 35 §, LsL 25 a §)

- Yhteydenotto tehdään lapsen tai huoltajan kanssa.
- Huoltajan kanssa tehty yhteydenotto sosiaalihuoltoon voi korvata lastensuojeluilmoituksen silloin, jos yhteydenotto tehdään viipymättä ja samalla ilmoitetaan yhteydenottoon

johtaneet syyt.

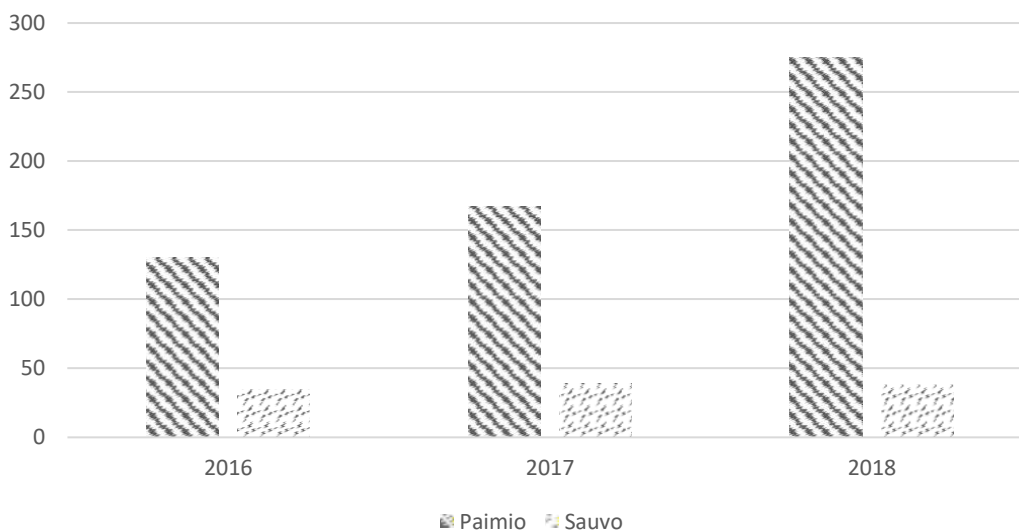
- Aina on pyrittävä yhteistyöhön lapsen ja vanhempien kanssa. Jos yhteydenottoa yhdessä ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista tehdä (esimerkiksi kiireen vuoksi), tehdään lastensuojeluilmoitus.

Yhteydenotto tehdään tilanteissa, joissa lapsella, nuorella tai perheellä on avun ja tuen tarvetta.

Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi:

- tarve lapsiperheiden kotipalveluille tai ennaltaehkäisevälle perhetyölle
- tuen tarve lapsen hoivassa, kodinhoidossa tai kasvatuksessa
- tuen tarve vanhempien ja lasten vuorovaikutuksessa
- huoli lapsen olosuhteista: arjen sujumisesta, koulunkäynnistä, terveydenhoidosta
- lapsen ja vanhemman väliset ristiriidat
- lapsen ja vanhemman tapaamisiin liittyvät vaikeudet
- tukiperheen tarve, esimerkiksi kun on riski vanhemman uupumiselle
- tukihenkilön tarve, esimerkiksi lapsen yksinäisyys
- Näpistys/alkoholikokeilu, mikäli huoltajien puuttuminen ei riittävä

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä

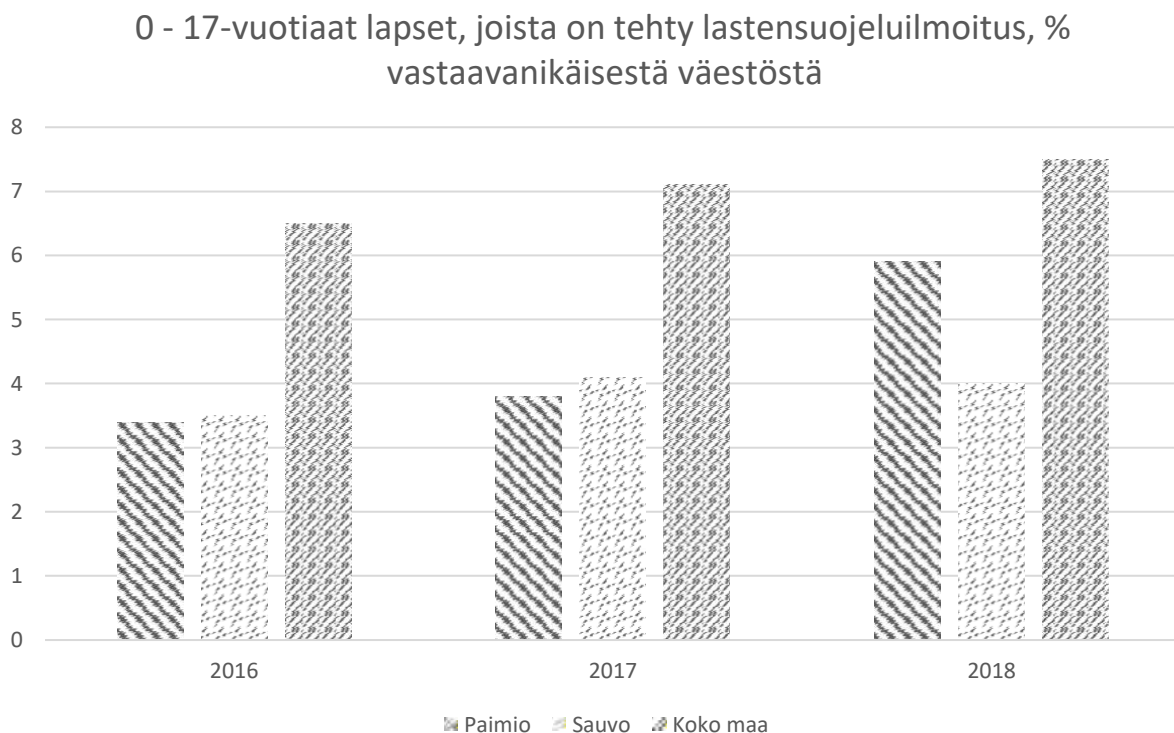
Lastensuojeluilmoitus (LsL 25 §)

Tehdään tilanteissa, joissa lapsen hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttävät lastensuojelun tarpeen selvittämistä, kuten:

- lapsen tarpeiden vakava laiminlyönti
- lapsen heitteillejättö
- lapsen pahoinpitely tai seksuaalinen hyväksikäyttö tai niiden epäily tai uhka
- huoltajan päihde- tai mielenterveysongelmat, jaksamattomuus
- lapsen oma päihteiden käyttö, mielenterveyden ongelma
- rikoksilla oireilu
- lapsen itsetuhoisuus

Jos henkilöllä on lain mukaan velvollisuus lastensuojeluilmoituksen tekemiseen, ei hän voi tehdä ilmoitusta ilmoittamatta nimeään. Lastensuojeluilmoituksen tekemistä ei saa viivästyttää delegoimalla ilmoituksen tekemistä esimerkiksi esimiehelle. Ilmoituksen tekemiseen on veloitettu se henkilö, joka on saanut tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta. Perheen kanssa on tärkeä keskustella ilmoitukseen johtaneista syistä. Mikäli katsotaan tarpeelliseksi ja ilmoittajan tähän suostuessa, myös ilmoittaja voi olla mukana tapaamisessa, jossa perheen kanssa käydään ilmoituksen sisältöä läpi. Tämä on suositeltavaa erityisesti, jos kyseessä on lastensuojelulle entuudestaan tuntematon perhe ja ilmoittajataho on ilmoitusvelvollinen viranomainen, joka työskentelee säännöllisesti perheen kanssa, esim. ilmoittajan ollessa koulun tai varhaiskasvatuksen työntekijä.

Paimiossa tehdään paitsi lukumääräisesti, myös suhteellisesti enemmän lastensuojeluilmoituksia kuin Sauvossa. Ero on viime vuosina kasvanut, kun lastensuojeluilmoitukset ovat Paimiossa vuosina 2016-2018 lisääntyneet, kun Sauvossa ilmoitusten määrä on pysynyt melko vakaana. Tarkasteltaessa niiden lasten määrää, joista on tehty lastensuojeluilmoitus, ei eroa Paimion ja Sauvon välillä juuri ole lukuun ottamatta vuotta 2018, jolloin noin 6 % paimiolaisista, mutta vain 4 % sauvolaisista alaikäisistä oli tehty lastensuojeluilmoitus. Silti Paimiossakin jäädään koko maan keskiarvosta, joka on 7,6 %.

Ennakollinen lastensuojeluilmoitus (LsL 25 c §)

- Ennen lapsen syntymää on ilmoitusvelvollisten salassapitosäännösten estämättä tehtävä ennakollinen lastensuojeluilmoitus, jos on perusteltua syytä epäillä, että syntävä lapsi tulee tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen.
- Ennakollinen lastensuojeluilmoitus tulee tehdä tilanteissa, joissa **ilmoittajalla on varmaa**

tietoa esimerkiksi tulevan äidin tai isän päihdeongelmasta, vakavasta mielenterveyden häiriöstä, perheväkivallasta tai vapausrangaistuksesta. Pelkkä päihteidenkäytön epäily ei riitä ennakkollisen ilmoituksen tekemiseen.

Lastensuojeluasian saavuttua tiedoksi perhe- ja sosiaalipalveluihin arvioidaan välittömästi kiireellisen avun ja neuvonnan sekä kiireellisten lastensuojelun toimenpiteiden, kuten kiireellisten avohuollon tukitoimien tai sijoituksen järjestämisen tarve. Mikäli kyseessä ei ole kiireellinen lastensuojelun asia, tehdään lapsen asiassa palvelutarpeen arviointi, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta. [2.] Oheinen kuvio havainnollistaa yhteydenotosta tai lastensuojeluilmoituksen vireille tulosta seuraavia vaihtoehtoisia toimenpiteitä.

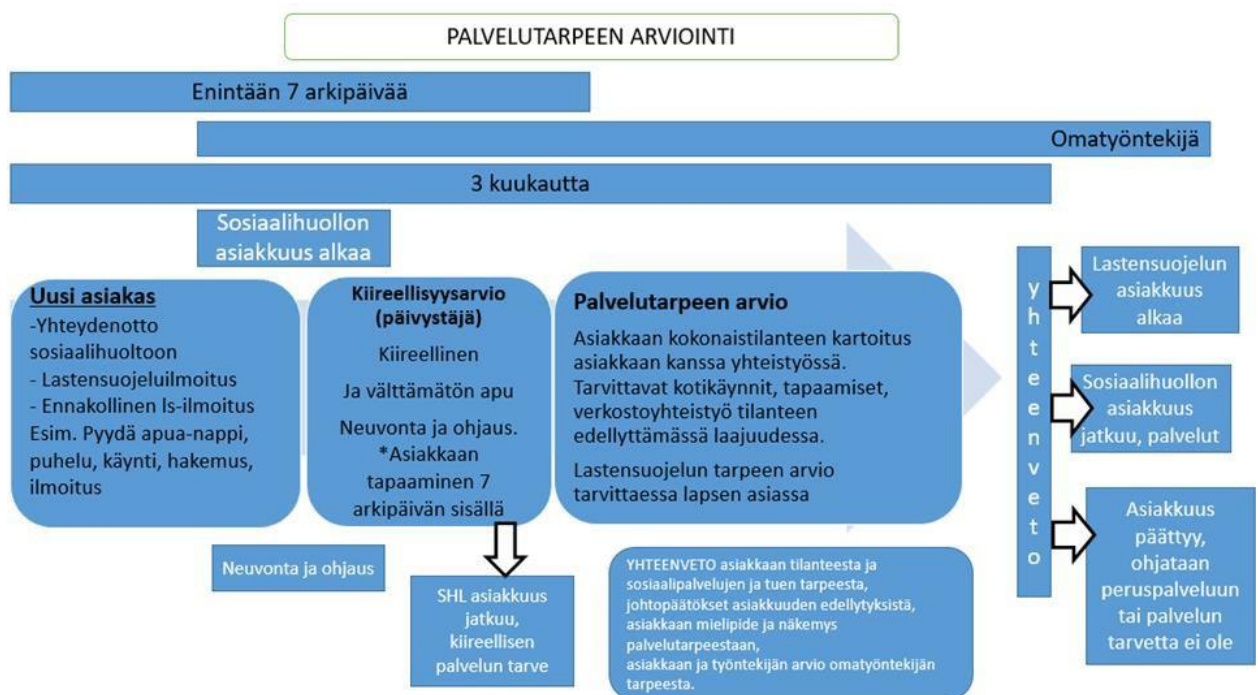
Kiireellisiin sosiaalihuollon palveluihin liittyen Paimiossa ja Sauvossa virka-aikaista sosiaalipäivystystä hoitavat sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat vuoroviikoin muun työn ohella. Virka-aikainen päivystys ottaa vastaan akuutteja asiakasyhteydenottoja puhelimitse, tarvittaessa vastaanotolla ja vastaa konsultointia vaativiin kysymyksiin sekä huolehtii hätäkeskuksen kautta välitetyistä sosiaalipäivystystehtävistä. Virka-ajan ulkopuolisesta sosiaalipäivystyksestä vastaa Turun seudun sosiaalipäivystys.

3.2 Palvelutarpeen arviointi ja lastensuojelun tarpeen selvittäminen

Lastensuojelun asian vireille tulon jälkeen aloitetaan palvelutarpeen arviointi, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita.

Uuden palvelutarpeen arvioinnin tekeminen ei ole tarpeen, jos palvelun tarve on vastikään selvitetty, eikä asiakkaan tilanteeseen ole tullut palvelujen järjestämiseen liittyviä olennaisia muutoksia. Arvion tekeminen voi olla ilmeisen tarpeetonta, jos kyseessä on selvästi tilapäinen yksittäisen palvelun tarve. Uutta palvelutarpeen arviota ei luonnollisesti käynnistetä, jos edellisen tekeminen on vielä kesken. Tällöin mahdolliset uudet tiedot otetaan huomioon arviointia tehtäessä.

Palvelutarpeen arviointi tehdään aina asiakkaan elämäntilanteen edellyttämässä laajuudessa yhteistyössä asiakkaan ja tarvittaessa hänen omaisensa ja läheisensä sekä muiden toimijoiden kanssa. Pyrkimyksenä on asiakkaan kokonaistilanteen, tuen ja palvelujen tarpeiden kartoittaminen sekä lyhytaikaisella arvioinnin aikana tapahtuvalla työskentelyllä asiakkaan toimintakyvyn vahvistaminen ja muutoksen aikaansaaminen. Palvelutarpeen arvioinnin aikana asiakkaalle kerrotaan hänen oikeutensa ja velvollisuutensa sekä erilaiset vaihtoehdot palvelujen toteuttamisessa ja palvelujen vaikutuksista sekä muut asiakkaan asiassa merkitykselliset seikat. Palvelutarpeen arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota asiakkaan itsemääräämisoikeuden kunnioittamiseen sekä yksilöllisten toiveiden, tarpeiden ja mielipiteiden huomioimiseen. Tarkoituksena on ensisijaisesti selvittää lapsen suojelun ja tuen tarvetta, jotta voidaan arvioida, tarvitseeko lapsi tai nuori sekä hänen perheensä lastensuojelun tukea ja palveluja. Pyrkimyksenä on luoda luottamuksellista asiakassuhdetta ja arvioida vanhempien ja lapsen sekä tarvittaessa muun perheen lähiverkoston kanssa yhdessä lapsen tilannetta.

Palvelutarpeen arvioimiseksi ja lastensuojelun tarpeen selvittämiseksi ollaan tarvittaessa yhteydessä eri yhteistyötahoihin ja asiantuntijoihin monialaisen yhteistyön mahdollistamiseksi. Arviointityöskentelyyn kuuluu perheen luo tehtävät kotikäynnit, lapsen henkilökohtaiset tapaamiset sekä verkostoyhteistyö tilanteen edellyttämässä laajuudessa. Lastensuojelu asian tullessa vireille viranomaistahon tekemän ilmoituksen pohjalta, voidaan aloituspalaveri mahdollisuuksien mukaan järjestää yhteistyössä ilmoituksen tehneen viranomaisen kanssa. Arviointityöskentelyllä tavoitellaan aina yhteistä prosessia lapsen tai nuoren ja vanhempien kanssa, mutta se voidaan tehdä, vaikka vanhemmat vastustaisivat sitä.

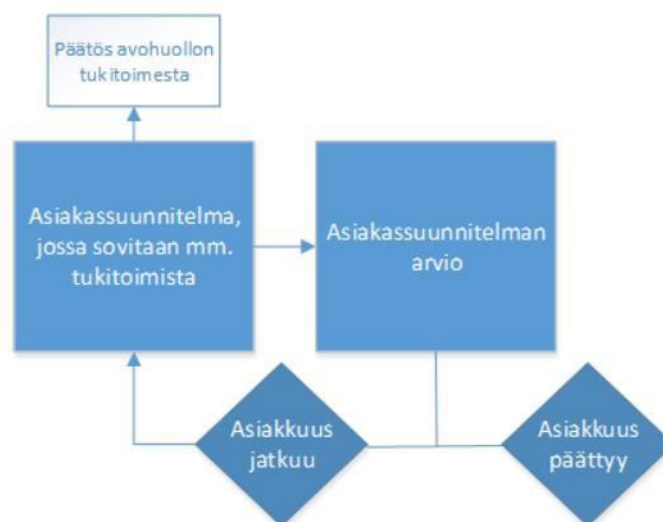
3.3 Lastensuojelun asiakkuus ja avohuollon tukitoimet

Lapsi ja perhe eivät ole lastensuojelun asiakkaita vielä palvelutarpeen arvioinnin ja lastensuojelun tarpeen selvittämisen aikana. Asiakkuus alkaa, jos vireille tulon jälkeen ryhdytään kiireellisiin lastensuojelun tukitoimiin, lapselle annetaan muita lastensuojelun palveluita ennen palvelutarpeen arvioinnin valmistumista tai jos arvioinnin perusteella todetaan, että lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluita ja tukitoimia.

Sosiaalihuoltolain mukaiset tukitoimet ovat aina ensisijaisia lastensuojelun tukitoimiin nähden. Mikäli sosiaalihuoltolain mukaiset tukitoimet todetaan riittämättömiksi, tai lapsi, nuori tai perhe ei ole ota tarjottuja palveluita vastaan, ja lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä, tai lapsi itse käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään, aloitetaan lastensuojelun asiakkuus.

Lastensuojelu ja perheiden kanssa tehtävä työ lähtee siitä, että vastuu lapsen hyvinvoinnista on ensisijaisesti lapsen vanhemmilla. Vanhempien tulee turvata lapselle tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi. Lastensuojelu tukee lapsen vanhempia ja huoltajia lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa sekä pyrkii ehkäisemään lasten ja perheen ongelmia sekä puuttumaan riittävän varhain havaittuihin ongelmiin.

Lastensuojelun asiakkuuden alkaessa lapselle nimetään hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä sekä järjestetään tarpeisiin vastaavia lastensuojelun avohuollon tukitoimia. Lisäksi lapselle laaditaan asiakassuunnitelma tukemaan suunnitelmallista avohuollon työskentelyä.

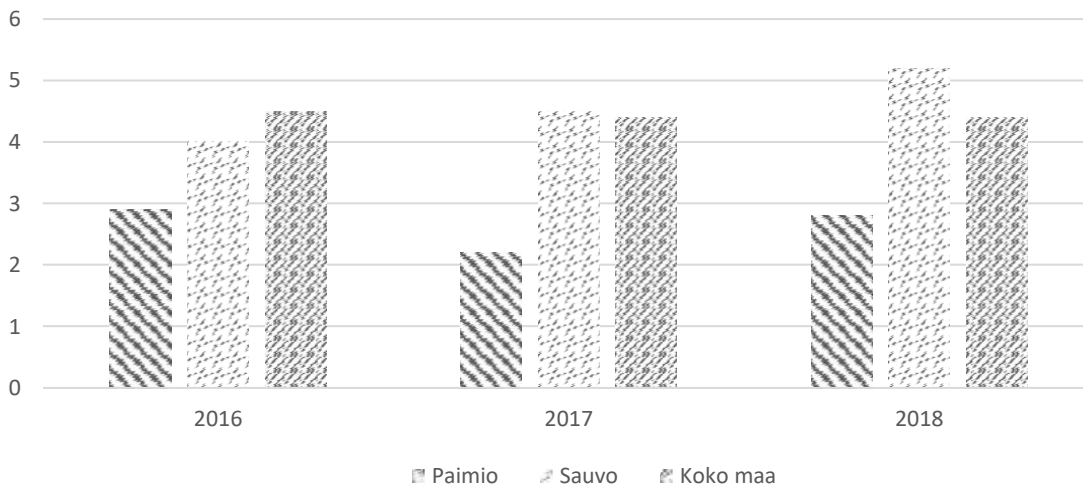
[4.] Avohuollon prosessi (THL; Lasten, nuorten ja perheiden palvelu-yksikkö)

Asiakassuunnitelmaan kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan, lapsen ja perheen tuen tarve sekä palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan. Suunnitelmaan kirjataan myös asianomaisten eriävät näkemykset tuen tarpeesta ja palvelujen sekä muiden tukitoimien järjestämisestä.

Lastensuojelun avohuollon tukitoimena voidaan järjestää muun muassa taloudellista tukea harrastuksissa, tehostettua perhetyötä, perhekuntoutusta tai avohuollon sijoitus. Lapsen ja perheen

tilanteeseen sopivia tukimuotoja tulee järjestää lapsen tarpeita vastaavasti ja yksilöllinen tilanne huomioiden. Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle ja perheelle voidaan edelleen järjestää tukitoimia, joista oli aiemmin säädetty lastensuojelulaissa, mutta 1.4.2015 alkaen sosiaalihuoltolaissa.

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat
vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

Paimiossa hieman alle 3 % lapsista oli vuoden 2018 aikana lastensuojelun avohuollon asiakkaana. Sauvossa luku on korkeampi, noin 5 %. palvelutarpeen arviointi näyttää johtavan Sauvossa useammin lastensuojelun asiakkuuteen kuin Paimiossa. Vuonna 2018 Sauvon luvut ovat lähellä maan keskiarvoa, kun taas Paimiossa lastensuojelun avohuollon asiakkaita on suhteellisesti selvästi vähemmän kuin Suomessa keskimäärin.

3.4. Lapsen sijoittaminen kodin ulkopuolelle

Toisinaan lastensuojelun puuttumisen keinona joudutaan turvautumaan lapsen sijoittamiseen kodin ulkopuolelle. Lapsi voidaan sijoittaa joko avohuollon sijoituksena, kiireellisenä sijoituksena, huostaanoton perusteella tai jälkihuoltona.

Sijoitus avohuollon tukitoimena. Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus on rajattu, tuen tarvetta arvioiva tai kuntouttava jakso. Se on suunnitelmallinen tukitoimi, joka järjestetään asiakassuunnitelmassa tarkoitetulla tavalla. Avohuollon sijoitus tapahtuu ensisijaisesti siten, että lapsi sijoitetaan yhdessä hänen vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen hoidostaan ja kasvatuksesta vastaavan henkilön kanssa. Koko perheen sijoitus voi tapahtua laitoksessa tai sitä voidaan järjestää perhehoidossa.

Lapsi voidaan sijoittaa avohuollon tukitoimena **lyhytaikaisesti myös yksin**. Tämä on kuitenkin mahdollista vain rajatuissa tapauksissa, eli silloin kun sijoittaminen on tarpeen:

- ☐ lapsen tuen tarpeen arvioimiseksi;
- ☐ lapsen kuntouttamiseksi; tai

- lapsen huolenpidon järjestämiseksi väliaikaisesti huoltajan tai muun lapsen hoidosta ja kasvatuksesta tällöin vastaavan henkilön sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi.

Sijoitukseen vaaditaan lapsen huoltajan ja 12 vuotta täyttäneen lapsen suostumus.

Avohuollon tukitoimena järjestettävän sijoituksen lähtökohtana on lapsen ja perheen kuntoutuminen, ei pitempiaikainen sijoitus kodin ulkopuolelle. Jos lapsen kodin ulkopuolisen sijoituksen tarve jatkuu yli kolme kuukautta, on selvítettävä sijoituksen jatkamisen edellytykset ja sen vaihtoehdot kuten mahdollinen sijaishuollon tarve. Jos avohuollon sijoitusta jatketaan, tilanne tulee arvioida uudelleen jälleen kolmen kuukauden kuluttua. Lapsella on oikeus jälkihuoltoon, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin.

Kiireellinen sijoitus. Kiireellisen sijoituksen tarve voi syntyä esimerkiksi silloin, kun kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa välittömästi vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä tai silloin, kun lapsen huoltajat ovat väliaikaisesti kykenemättömiä hoitamaan lastaan ja tämä välittömästi vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä. Lapsen vanhemmat voivat olla päihteiden vaikutuksen alaisina tai eivät akuutin mielenterveysongelman takia kykene huolehtimaan lapsesta. Kyse voi olla myös vanhempien onnettomuudesta tai sairastumisesta, jos tästä aiheutuu lapselle välitön vaara.

Jos lapsi on arvioiduista syistä välittömässä vaarassa, voidaan lapselle järjestää kiireellisesti sijaishuoltona hänen tarvitsemansa hoito ja huolto. Kiireellinen sijoitus on vakava puuttuminen ihmisten elämään ja yksityisyyteen, joten se on viimesijainen toimenpide, kun ei ole muita mahdollisuuksia turvata lapsen tilannetta. Kiireellinen sijoitus on voimassa yhdellä päätöksellä enintään 30 päivää, ellei sen aikana valmistella lapsen huostaanottoa. Kiireellistä sijoitusta voidaan jatkaa 30 päivällä, mikäli lastensuojelulla ei ollut siihen asti kaikkia tarvitsemiaan tietoja huostaanottohakemuksen tekemiseen hallinto-oikeudelle. Kiireellisen sijoituksen aikana sosiaalihuollosta vastaavan toimielimellä on oikeus päättää lapsen asioista toimenpiteen tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa. Yleensä tämä merkitsee päätöstä lapsen olinpaikasta, hoidosta, välttämättömästä terveydenhuollosta ja lapsen yhteydenpidosta. Kiireellisen sijoituksen jälkeen lapsen asiakkuus jatkuu lastensuojelun avohuollon asiakkuutena, ellei kiireellisen aikana ole valmisteltu päätöstä lapsen huostaanotosta.

On tärkeää erottaa *sijaishuolto ja sijoittaminen* toisistaan. Lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena tai jälkihuoltona, mutta sijaishuoltoon voidaan kuitenkin sijoittaa vain huostaanotto päätöksellä, jonka tekee joko sosiaalihuollon johtava viranhaltija tai hallinto-oikeus.

Huostaanotto. Avohuollon tukitoimia jatketaan asiakasperheen kanssa, niin kauan kuin tuelle on tarvetta. Joskus käy ilmi, ettei intensiivinenkään avohuollon tuki riitä turvaamaan lapsen terveyttä ja kehitystä kotiololoissa. Avohuollon tukitoimien on oltava lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia, mahdollisia ja riittäviä: jos avohuollon tukitoimet eivät ole lapsen kannalta tarkoituksenmukaisia, mahdollisia tai riittäviä, on lapsi otettava huostaan ja sijoittamaan asumaan kodin ulkopuolelle. Huostaanotto on lastensuojelun viimesijainen keino turvata lapsen kasvu ja kehitys ja ensisijaisesti pyritään siihen, että lapsi voisi asua vanhempiensa luona.

Lapsi on kuitenkin otettava sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja järjestettävä hänelle sijaishuolto:

- jos puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä; tai
- jos lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään vaarantaa kehitystään ja terveyttään.

Huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen voidaan kuitenkin ryhtyä vain:

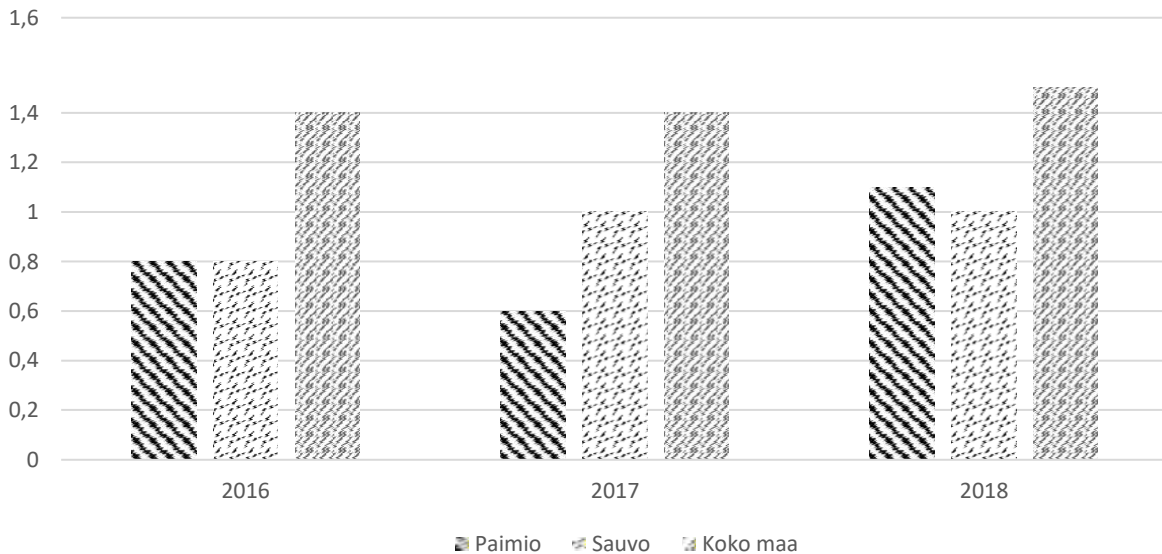
- jos avohuollon tukitoimet eivät ole lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai mahdollisia taikka jos ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi ja
- jos sijaishuollon arvioidaan olevan lapsen edun mukaista. (Lastensuojelulaki 40 §.)

Lapsi voidaan sijoittaa perhehoitoon, ammatilliseen perhekotiin, lastensuojelulaitokseen tai muuhun lapsen tarpeen mukaiseen hoitoon. Lapselle valitaan hänen tarpeisiinsa parhaiten vastaava sijaishuoltopaikka. Lapsen sijaishuoltopaikan valinnan täytyy kuitenkin aina perustua yksilökohtaiseen lapsen edun harkintaan. Valinnassa tulee kiinnittää erityistä huomiota huostaanoton perusteisiin, lapsen tarpeisiin sekä lapsen sisarussuhteiden ja muiden läheisten ihmissuhteiden ylläpitämiseen ja hoidon jatkuvuuteen. Lisäksi tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon lapsen kielellinen, kulttuurinen sekä uskonnollinen tausta.

Perhehoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon ja huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Lasten ja nuorten perhehoitajia kutsutaan myös sijaisvanhemmiksi. Perhehoito on laitoshoidon nähdessä ensisijainen lapsen sijaishuollon muoto: laitoshoidon järjestetään, jos lapsen sijaishuoltoa ei voida järjestää lapsen edun mukaisesti riittävien tukitoimien avulla perhehoidossa tai muualla. Ammatilliset perhekodit sijoittuvat sijaishuollon muotona perhehoidon ja laitoshoidon väliin. Ne toimivat lähtökohdiltaan kuten tavalliset perhekodit, mutta niiltä edellytetään perhehoitoa vahvempaa osaamista. Siksi ammatillisiin perhekoteihin on mahdollista sijoittaa myös erityistä hoitoa tarvitsevia lapsia ja nuoria. Lastensuojelulaitoksia ovat lastenkodit, koulukodit ja muut näihin rinnastettavat lastensuojelulaitokset. Muita lastensuojelulaitoksia ovat esimerkiksi vastaanottokodit ja nuorisokodit.

Sijaishuoltoa toteutettaessa on aina otettava lapsen edun mukaisella tavalla huomioon tavoite perheen jälleenyhdistämisestä. Kun huostassapidon ja sijaishuollon tarvetta ei enää ole, huostassapidon lopettamisesta tehdään päätös. Huostassapito ja sijaishuolto lakkaa viimeistään, kun lapsi täyttää 18 vuotta. Nuoren sijoittaminen jälkihuollon sijoituksena voi jatkua siihen asti, kun lapsi täyttää 21 vuotta, mikäli sijoituksen jatkamiselle on perusteita. Huostassapidon lopettamista harkittaessa on ensisijaista merkitystä annettava lapsen edulle ja sen toteutumiselle.

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, %
vastaavanikäisestä väestöstä

Vuoden 2018 aikana paimiolaisista lapsista 1,1 % ja sauvolaisista lapsista 1,0 % oli sijoitettuna kodin ulkopuolelle. Kodin ulkopuolisiin sijoituksiin joudutaan Paimiossa ja Sauvossa turvautumaan harvemmin kuin Suomessa keskimäärin. Silti viime vuosien trendi on sijoitusten suhteen hieman nouseva, eli sijaishuoltoon on jouduttu turvautumaan yhä aika ajoin niin Paimiossa kun Sauvossakin lastensuojelullisena keinoa varmistamaan alaikäisen lapsen tai nuoren kasvuolosuhteiden turvallisuus.

3.5 Lastensuojelun kehittäminen

Kuten aiemmin todettiin, niiden lasten osuus, joista on tehty lastensuojeluilmoitus, on etenkin Sauvossa, mutta myös Paimiossa alle koko maan keskiarvon. Tämän voi varovasti tulkita viittaavan, että selkeästi pahoinvoivia lapsia ja nuoria ja heikossa sosiaalisessa asemassa olevia perheitä on Paimiossa ja Sauvossa keskimääräistä vähemmän. Alemmat luvut voivat myös kieliä keskimääräistä korkeammasta ilmoitus- ja yhteydenottokynnyksestä lastensuojeluun. Vaikka tästä ei olisikaan kysymys, niin lastensuojelun tavoitteena on edelleen tiivistää yhteistyötä peruspalvelujen, erityisesti neuvolan ja varhaiskasvatuksen suuntaan. Mitä aikaisemmassa vaiheessa perhepalvelut ja lastensuojelu saa tiedon niistä lapsista ja perheistä, jotka kaipaavat sosiaalihuolto- tai lastensuojelulain mukaisia palveluja, sitä parempi tämä olisi ao. perheenjäsenien, erityisesti lasten kannalta. Varhaisempi puuttuminen myös pienentää kustannuksia, sillä perhe tulee todennäköisesti autetuksi kevyemmällä palvelulla kuin myöhäisemmässä vaiheessa ongelmien pitkittyessä ja mahdollisesti kasautuessa.

Paimion ja Sauvon lastensuojelua kehitetään tulevana vuosina systeemisen mallin mukaisesti. Systeeminen ja perheterapeutinen ajattelutapa tarkoittaa, että huomio kiinnitetään ihmisten välisiin suhteisiin ja vuorovaikutukseen. Työskentelyn ytimessä on kunnioittava, dialoginen ja ratkaisukeskeinen vuorovaikutus, minkä lähtökohtana ovat koko perheen sekä erityisesti lapsen ja nuoren kokemukset. Tämä tarkoittaa avointa, kysyvää ja kuuntelevaa keskustelua, jossa perhe ja

tarvittaessa myös muu perheen nimeämä lähiyhteisö sekä muut perheen keskeiset palvelut ovat aktiivisesti mukana.

Tiimityöskentelyn ja tiiviin asiakastyön avulla pyritään lapsen ja perheen tilanteen syvällisempään ja yhteiseen ymmärtämiseen ja sitä kautta vaikuttavampaan lastensuojelutyöhön. Lisäksi tavoitteena on työntekijöiden osaamisen vahvistaminen ja työhyvinvoinnin lisääntyminen, sekä moniammatillisen yhteistyön vahvistuminen.

4. KUNTASTRATEGIAT

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on linjassa Paimion ja Sauvon kuntastrategioiden ja terveydenhuoltolakiin perustuvien hyvinvointisuunnitelmien kanssa. Kuntien talousarviot laaditaan edellä mainittujen suunnitelmien pohjalta. Sekä Paimion, Sauvon että Paimion – Sauvon kansanterveyskuntayhtymän kuntastrategiat valmistuivat ja hyväksyttiin vuonna 2018.

Paimio on asukaslähtöinen, yrittäjämyönteinen, ympäristöystävällinen ja turvallinen kaupunki. Paimion kaupungin tavoitteena on tarjota hyvä, puhdas ja turvallinen ympäristö palveluineen. Vuonna 2022 Paimio on Varsinais-Suomen elinvoimaisin kaupunki, joka tunnetaan edistyksellisistä ja laadukkaista palveluistaan.

Sauvon kunnan visiona on moderni maaseutu. Sauvon kunnan strategisina päämäärinä ovat:

- Hyvinvoinnin edistämistä yhteistyöllä ja suunnitelmallisesti
- Elinvoiman edellytyksiä kohennetaan kestäväillä toimintatavoilla
- Talous- ja omistajapolitiikka
- Hyvinvoiva henkilöstö
- Palvelut nykyaikaisesti kuntalaisille
- Vuorovaikutuksessa kuntalaisten ja yhteisöjen kanssa

Paimion – Sauvon kansanterveyskuntayhtymän toiminta-ajatuksena on, että kuntayhtymä turvaa laadukkaat ja tarpeen mukaiset perusterveydenhuollon palvelut alueensa asukkaille.

Kuntayhtymän visiona on olla luotettava ja kilpailukykyinen terveyspalveluiden tuottaja. Arvoina ovat inhimillisyys, läheisyys, asiantuntijuus sekä kehitysmuutosmyönteisyys.

Paimion kuntastrategian mukaan vaikutusmahdollisuuksien kehittäminen on tärkeä lakisääteinen osa strategiaa. Siksi yksi tavoitteista on löytää lisää toimivia malleja, joilla kuntalaisten osaaminen ja innovaatiot voidaan liittää palvelemaan yhteistä etua. Kehitämme ennalta ehkäisevää toimintaa, joka parantaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä ja vähentää kustannuksia.

Sauvon kuntastrategiaan on kirjattu strategiseksi päämääräksi hyvinvoinnin edistäminen yhteistyöllä ja suunnitelmallisesti. Tavoitteiksi on asetettu:

- Hyvinvointikertomus ohjaa hyvinvoinnin edistämistä
- Mahdollisuus monipuoliseen harrastustoimintaan
- Hyvinvoinnin edistämistä johdetaan pitkäjänteisesti
- Turvallinen ja laadukas asuinympäristö

Paimion hyvinvointisuunnitelmassa lasten, nuorten ja lapsiperheiden tukemisessa painopisteenä on ennaltaehkäisevän toiminnan vahvistaminen. Tavoitteena on yhteisöllisyyden edistäminen lasten, nuorten ja lapsiperheiden tukemisessa sekä lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen.

Sauvon hyvinvointisuunnitelmaan on vastaavasti kirjattu tavoitteeksi kuntalaisten tietoisuuden ja vastuun lisääminen omasta terveydestä ja hyvinvoinnista ja sen toimenpiteiksi muun muassa Liikkuva koulu- ja Ilo kasvaa liikkuen -ohjelmien toteuttaminen sekä lasten ja nuorten psyykkisen hyvinvoinnin tukeminen.

5. YHTEISTYÖRYHMÄT

Nuorisolaissa korostuu yhteistyön tekemisen näkökulma. Paimio ylläpitää etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoimintaa, jotka ovat suunnattuja niin Paimion kuin Sauvon nuorille.

Nuorisolain 9§ mukaan paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten kunnassa on oltava ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, jonka kohderyhmänä ovat kaikki kunnassa asuvat nuoret. Verkoston tai muun yhteistyöryhmän tulee toimia vuorovaikutuksessa nuorisotalon järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorten palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa.

Verkoston tai muun vastaavan yhteistyöryhmän tehtävänä on:

- 1) koota tietoja nuorten kasvu- ja elinoloiista sekä arvioida niiden pohjalta nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi;
- 2) edistää nuorille suunnattujen palvelujen yhteensovittamista, yhteisiä menettelytapoja nuoren palveluihin ohjaamisessa sekä tiedonvaihdon sujuvuutta;
- 3) edistää yhteistyötä nuorisotoiminnan toteutumiseksi.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 14 § mukaan koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Opiskeluhoollon ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen taikka sille asetetut tehtävät voi hoitaa muu tehtävään soveltuva ryhmä. Paimiossa ja Sauvossa on yhteinen opiskeluhoollon ohjausryhmä, jossa on jäseniä koulu- sosiaali- ja terveystalvasta.

Kuntalain 26 § mukaan kuntien on asetettava nuorisovaltuusto nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi. Nuorisovaltuustoille on annettava mahdollisuus vaikuttaa kaikkien kunnan toimialojen suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan. Sekä Paimiossa että Sauvossa on asetettu nuorisovaltuusto. Nuorisovaltuuston edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus määritellyissä lautakunnissa .

6. TOIMENPIDEOHJELMA VUOSILLE 2019 – 2022

Työryhmässä määriteltiin kolme painopistealuetta, niille tavoitteet ja toimenpiteet. Toimenpideohjelman painopistealueiksi valittiin

- 1) Vanhemmuuden tukeminen
- 2) Moniammatillisen yhteistyön kehittäminen – yhteisöllisyys
- 3) Varhainen tuki: sosiaalinen vahvistaminen, mielenterveyden tukeminen, yksinäisyyden torjuminen

Seuraavaan taulukkoon on kuvattu painopistealueittain tavoitteet ja niiden toimenpiteet, aikataulu, vastuutaho, resurssit sekä miten toimenpidettä arvioidaan. Päävastuutaho on taulukossa tummennetulla.

1. VANHEMMUUDEN TUKEMINEN

Tavoite 1: Ennalta ehkäisevän työn lisääminen varhaiskasvatuksessa ja koulussa				
Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Resurssit	Arviointi
Riskiperheiden löytäminen varhaiskasvatuksessa, puheeksi otto	2019 (jatkuva)	Varhaiskasvatus	koulutus, moniammatillinen yhteistyö	vanhemmuuden tukemisen toimintamallit, puheeksi ottomenetelmät
Perhetyön jalkautuminen varhaiskasvatukseen	2019 (jatkuva)	Sosiaalipalvelut	Riittävä perheohjaajaresurssi	Perheohjaajan/-työntekijän käyntimäärät varhaiskasvatuksen yksiköissä
Säännölliset tapaamiset varhaiskasvatuksen ja sosiaalitoimen välillä	2019 (jatkuva)	Sosiaalipalvelut Varhaiskasvatus	Nykyiset resurssit	Toteutuneiden palaverien määrä
Havainnointi päiväkodissa, esiopetuksen koulupsykologin jalkautuminen	2019 (jatkuva)	Varhaiskasvatus	riittävä koulupsykologiresurssi	pedagogiset ja muut lasta koskevat asiakirjat

Tavoite 2: Vahvistetaan tukitoimia vanhempien kasvatustehtävään				
Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Resurssit	Arviointi
Annetaan suositus lasten ja nuorten kotiintuloajoista	2020	Kaupunginhallitus Kunnanhallitus Nuorisovaltuusto	Nykyiset resurssit	Onko suositus annettu. Suosituksen vaikutuksen arviointi nuorisovaltuustossa.
Kolmannen sektorin palvelutarjonnan hyödyntäminen.	2019 (jatkuva)	Kaikki	Nykyiset resurssit	Toteutunut palvelujen käyttö
Sun Paimio-sivujen ja www-sauvo.fi-sivujen järjestöille lähetetään kerran vuodessa muistutus/kehotusviesti päivittää lapsiperheitä koskeva toimintansa/ ylipäätään toimintansa	2020	Nuorisopalvelut	Nykyiset resurssit	muistutus tehty/tekemättä
Sähköisten yhteydenottotapojen kehittäminen: - Chat -palvelu (Paimio), - sähköinen lomakkeisto, - Pyydä Apua –napin käyttö	2021	Tietohallinto Sosiaalipalvelut		Sähköisten yhteydenottojen määrän kehitys Chat –palvelu käytössä Sähköiset lomakkeet käytössä ja käyttö lisääntyy Pyydä apua –napin kautta yhteydenottojen määrä kasvaa.
Ehkäisevän päihdetyön lisääminen - Henkilöstön kouluttaminen varhaisen tunnistamisen ja tuen menetelmiin - tiedotus, valistus ja neuvonta	2020	Sosiaalipalvelut Ehkäisevän päihdetyön ryhmä		Henkilöstön koulutusten määrä. Ehkäisevän päihdetyön ryhmä järjestää vuosittain päihdetyöhön liittyvää tiedotus-/valistustilaisuuden lapsille/nuorille.

Tavoite 3: Matalan kynnyksen perhetyön toteuttaminen				
Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Resurssit	Arviointi
Perhetyön kriteerien määrittäminen, resurssien kohdentamisen tehostaminen	2020	Sosiaalipalvelut	Nykyiset resurssit	Määritetyt kriteerit palvelutarpeen arvioinnissa
Palvelun myöntämisprosessin keventäminen	2020	Sosiaalipalvelut	Nykyiset resurssit	Palveluprosessi on kuvattu ja toimintaohjeet laadittu

2. MONIAMMATILLISEN YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN

Tavoite 4: Kunnan sisäisten hallinnonalojen yhteistyön syventäminen				
Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Resurssit	Arviointi
Työparitoiminnan kehittäminen yli hallinnonrajojen	2019 (jatkuva)	Kaikki	Nykyiset resurssit	Työparitoiminnan kuvaus
Verkostotapaamisten kehittäminen (perheellä yksi verkosto)	2020 (jatkuva)	Kaikki	Nykyiset resurssit	
Yhteisten toimintamallien ja periaatteiden kehittäminen	2019 (jatkuva)	Kaikki	Nykyiset resurssit	Arviointi ja kehittäminen yhteisissä kehittämispäivissä
Yhteistyöryhmien muodostaminen eri aiheisiin liittyen - lastensuojelun asiantuntijaryhmä - LAPE-ryhmä	2020	Sosiaalipalvelut Koulupalvelut	Nykyiset resurssit	Toimivat yhteistyöryhmät

Nivelvaiheyhteistyö, saattaen vaihto: yhteispalaverit esiopetus – alakoulu – yläkoulu – 2. aste. Toimintamallin avaaminen huoltajille	Säännöllinen lukuvuosittain keväällä (2x, tammikuu+huhtikuu); esi-alkuopetuksen nivelessä vastaanottavan tahon puolelta seurantakäynnit tarvittaessa; yläkoulu-lukio nivel yhteinen erityisopettaja	Koulutoimi (Varhaiskasvatus) esi-1 lk / alakoulu 6-7 lk / yläkoulu	joustavan koulunaloituksen ”starttiluokan” perustaminen (mahdollisuus 3-vuotiseen alkuopetukseen) yhteinen erityisopettaja yläkoulu+lukio	Nivelvaiheopas ajan tasalla ryhmäjakoja ja oppilaskohtaisen koulunkäynnin sujuvuus tehostetun ja erityisen tuen tilanteen seuranta vuosittain
Hallinnonalojen yhteinen kehittämisspäivä kaksi kertaa vuodessa (mukana 3. sektori)	2020	Sosiaalipalvelut (syksy) Koulutoimi (kevät)	Nykyiset resurssit	Toteutuneet kehittämisspäivät
Tavoite 5: Yhteistyö muiden julkisten palveluntuottajien ja kolmannen sektorin kanssa vahvistuu				
Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Resurssit	Arviointi
Edullisten harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen ja harrastusten pariin kannustaminen	2020	Nuorisopalvelut Koulutoimi Liikuntatoimi Kolmas sektori	Nykyiset resurssit	
Pienryhmätoiminta jatkuu (3. sektori, oppilashuolto, nuorisotyö)	2019 (jatkuva)	Oppilashuolto , nuorisotyö Sosiaalipalvelut Koulutoimi Kolmas sektori	Nykyiset resurssit	
Kolmas sektori mukana kunnan hallinnonalojen yhteisissä kehittämisspäivissä.	2020	Sosiaalipalvelut Koulutoimi	Nykyiset resurssit	Osallistuminen toteutuu

Ankkuri-toiminta käynnistyy	2019	Sosiaalipalvelut	Taloudellinen resurssi. Toiminnan käynnistymiseen on varauduttu vuoden 2020 talousarviossa	Asiakasmäärä
Kasvatus- ja perheneuvola jalkautuu	2020	Sosiaalipalvelut	Tilat	Lähipäivien määrä kasvaa
Psykiatrisen sairaanhoitajan jalkautuvat palvelut	2020	Sosiaali- ja terveysterveyst	Kunnan maksuosuus kasvaa erikoissairaanhoidossa	
Tavoite 6: Lasten ja nuorten osallisuuden lisääminen				
Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Resurssit	Arviointi
Murkkufoorumin toiminta jatkuu (lk 6-9 huoltajat)	2019	Nuorisopalvelut	Nykyiset resurssit	
Junnufoorumin perustaminen (lk 1-5)	2020	Nuorisopalvelut Koulutoimi Koulutoimi Sosiaalipalvelut	Nykyiset resurssit	
Moniammatilliset nuori – vanhempi – illat	2020	Nuorisopalvelut Kolmas sektori Koulutoimi Nuorisovaltuusto	Nykyiset resurssit	Wilma-palautekysely
Yhteistyön lisääminen koulujen oppilaskuntien kanssa	2020	Koulutoimi	Nykyiset resurssit	

Nuorten ääni kuuluviin, eri työryhmiin osallistuminen (LAPE, monialainen työryhmä) Oppilaiden ottaminen mukaan koulun arjen suunnitteluun ja toteutukseen	2020	Koulutoimi Nuorisovaltuusto	Nykyiset resurssit	Kouluviihtyvyyden arviointi, työsuunnitelmien arviointi, kouluterveyskyselyn tulokset tältä osin
--	------	---------------------------------------	--------------------	--

3. VARHAINEN TUKI

Tavoite 7: Sosiaalinen vahvistaminen, mielenterveyden tukeminen ja yksinäisyyden torjuminen				
Toimenpiteet	Aikataulu	Vastuutaho	Resurssit	Arviointi
Palveluohjauksen vahvistaminen. Palveluohjaus voi toteutua myös ilman ajanvarausta ja voi tapahtua missä vaan. Edellyttää prosessien kehittämistä. Helppo tavoitettavuus (chat tms.)	2020	Sosiaalipalvelut	Nykyiset resurssit. Chat-palvelu	
Moniammatillisen yhteistyön ja toiminnan hyödyntäminen - Vanhemmuuden valmennus, Perhearjen youtube - Hyvinvointivälkkä	2020	Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi Nuorisopalvelut koulu-, 3.sektori, kansanopisto	Nykyiset resurssit	Katsojaluvut Hyvinvointivälkkien määrä, oppilaspalaute välkkätoiminnasta
Vanhemmuuden viikon kehittäminen (pienille lapsille, vanhemmat ja lapset yhdessä esim. leikkien opastus)	2020	Koulutoimi MLL srk 4 H	Nykyiset resurssit	toiveet toiminnan kehittämisestä

Ruutuajan vähentäminen esim. Isien ja lapsien kerho, Peuhiksen laajentaminen	2020	Nuorisopalvelut MLL Liikuntatoimi	Nykyiset resurssit	
Tiedottamisen vahvistaminen moniammatillisesti (esim. lapsiperheiden palveluiden esite LAPE-hankkeen myötä, kotisivut)	2020	LAPE-ryhmä	Nykyiset resurssit	Huoltajapalaute vanhempainillasta
Perheiden ja vanhempien verkostoituminen - Koulutulokkaiden vanhempainillat toiminnallisiksi, vanhempia osallistaviksi	2020	Koulutoimi Varhaiskasvatus	vanhempainillat, toiminnalliset menetelmät	Osallistujamäärät, vanhempien verkostot/ vanhempainyhdistysten toiminta
Parkki-toiminta jatkuu Paimiossa	2019	Nuorisopalvelut	Toimintaan tarvitaan lisää vapaaehtoisia	

LIITE 1.

A. PAIMIOLAISET TOIMIJA

Nuorisjärjestöt

- Kairankiertäjät -partiotointinta	
Paimion VPK:n nuoriso-osasto -vapaapalokunta	SPR:n nuoriso-osasto -Suomen punainen risti
Paimion-Sauvon 4H-yhdistys -kansalaisjärjestö	Paimion Vesaiset - lapsiperheiden vapaa-ajan harrastetoimintajärjestö

Liikuntajärjestöt

Paimion Budoseura ry karate	Paimion Golf ry golf
Paimion Haka ry jalkapallo jäähkiekko	Paimion Ilmailuyhdistys ry ilmailu
Paimion Parkour parkour	Paimion Jyristys ry kuntojäähkiekko
Paimion Rasti ry suunnistus	Paimion Ratsastajat ry ratsastus
Paimion Ruoska ry salibandy	Paimion Shakkikerho ry shakki
Paimion Tae Kwon Do ry tae Kwon Do	Paimion Urheilijat ry hiihto mäenlasku yleisurheilu
Paimion Urheiluautoilijat ry autosuunnistus karting ralliautoilu	Paimion Veneilijät ry kilpaveneily perheveneily purjehdus
Paimion Yritys ry sulkapallo lentopallo pesäpallo	Peimarin Urheilukalastus ry urheilukalastus
Peimarin Latu ja polku ry kuntoliikunta	Keilax-Team ry keilailu
Haka Hockey ry jäähkiekko	Paimion Jääpolut ry kuntojäähkiekko
Peimarin Sisu ry kuntojäähkiekko	Peimari United ry jalkapallo
Peimarin Moottorikerho moottoriurheilu	Paimion Voimailijat ry voimailu
Paimion Pesis ry pesäpallo	Paimion Jäähkiekkoseura ry jäähkiekko

Lisätietoja: www.paimio.fi

Kulttuuritoimijat ja kylätoimikunnat

Paimion Kesäteatteri ja lapsi ja nuorisoteatteri
Bio Stara
Paimion seudun ympäristöyhdistys
Paimio Seura
Paimion Perinneyhdistys
Paimion Karjalaseura
Paimion Kamerakerho
Paimion musiikkiopiston tuki
Paimion elävän musiikin yhdistys
Hevonpään kylätoimikunta
Huso- Kurki Maljamäen kylätoimikunta
Kevolan Pitkäportaan kylätoimikunta
Sukselan kyläyhdistys
Ruokolinnan Korvenalan kylätoimikunta
Paimion omakotiyhdistys
Paimion nuorisoseura
Raija Lehmussaaren balettikoulu
Seurakunnan Piccolot kuoro
Outin Musiikki
Paimion tanssin ystävät ry

Lisätietoja: www.paimio.fi

B. SAUVOLAISET TOIMIJIAT

MLL:n Sauvo-Karunan osasto

Nuorisojärjestöt

-	Hakkistytöt, partiolippukunta
-	Paimion-Sauvon 4H-yhdistys
-	Sauvojapoijat, partiolippukunta
-	Sauvon VPK:n nuoriso-osasto

Liikuntajärjestöt

-	Hakkis-petankki
-	Karunan Urheilijat ry
-	Koutun pallokerho
-	Sauvon naisvoimistelijat
-	Sauvon tenniskerho
-	Sauvon Urheilijat ry

Kulttuuritoimijat ja kylätoimikunnat

-	Karunan kyläyhdistys
-	Osmalahden kaava-alueen kyläyhdistys ry
-	Puuhaus
-	Ruonan kylätoimikunta
-	Ruonan ympäristökylien osakaskunta
-	Sauvon Kädet
-	Sauvon Museon Tuki
-	Sauvon Yrittäjät
-	SELKU ry
-	SPR:n Sauvon osasto

Muut toimijat

-	Autoliiton Sauvon osasto
-	Etelä-Karunan metsästäjät
-	Kaarinan seudun perussuomalaiset
-	Karunan maatalousnaiset
-	Karunan veneseura
-	Keskustan Sauvon kunnallisjärjestö
-	Korpelan martat
-	Lions Club Sauvo
-	MC-Karunan osasto
-	Merikulman Metsänkävijät
-	Peimarin Erämiehet
-	Peimarin Koirat ry
-	Peimarin latu ja polku

- Peimarin Vihreät
- Riistanhoidon ja metsästysammunnan harrastajat
- Sauvon Karjalaisseura
- Sauvon kokoomus
- Sauvon maamiesseura
- Sauvon maatalousnaiset
- Sauvon työväenyhdistys
- Sauvon VPK
- Sauvon VPK:n naisjaosto
- SF Caravan Sauvon seutu ry
- Vasemmistoliiton Sauvon osasto
- West Rock Riders